

مهر و ماه

هومان

مرکز تخصصی علوم انسانی

• درسنامه های جامع و کامل مطابق با رویکرد امتحان نهایی

• بیش از ۲۱۸۰ سؤال متنوع امتحانی

خلاصه کیسولی

۱۹ کاربرگ امتحانی

به نام خدای مهربان

• برای دریافت آخرین
امتحان نهایی
این کد رو اسکن کن.

تا چند سال پیش درس تاریخ جزء آن دسته از دروسی بود که کمتر مورد توجه بچه‌ها (چه در کنکور و چه در امتحان نهایی) قرار می‌گرفت و همه سعی می‌کردند وقتی را که بنامست برای این درس بگذارند، صرف خواندن درس‌های مهم دیگر کنند؛ چاره‌ای هم نداشتند، چون حجم کتاب هر سه پایه تاریخ بالاست و نکات و مطالبش بسیار. البته ضریب و میزان تأثیرگذاری این درس هم مزید بر علت بود. کسی به ضریب ۱ اهمیتی نمی‌دهد. اما دیگر ماجرا عوض شده است. درس تاریخ سری در سرها پیدا کرده و خودش را بالا کشیده و همراه با جغرافیا ضریبش به ۵ رسیده است. از سوی دیگر، تأثیر قطعی نمره امتحانات نهایی هم به این موضوع اضافه شده و باعث گردیده بچه‌ها نسبت به درس‌های مهجور و قدیمی که اکنون دیگر مهم شده‌اند، طور دیگری نگاه کنند و سعی کنند نمره و درصد بالایی از آن‌ها به دست بیاورند. درس تاریخ یکی از این درس‌هاست.

برای موفقیت در امتحان روش مطالعه‌تان را تغییر دهید. یعنی دقیقاً چه کار کنید؟ خودتان را با رویکرد جدید آموزش و پرورش و سنجش تطبیق دهید. به عبارت دیگر سعی کنید درس تاریخ را علت - معلولی بخوانید تا پیوند مطالبش را درک کنید و از پس هر پرسش تشریحی و تستی که می‌بینید، بریابید. طراحان کنکور و به‌خصوص طراحان امتحان نهایی رویکرد قدیمی را کنار گذاشته‌اند و به‌تبع سبک سؤالات آن‌ها هم تغییر کرده است؛ بنابراین می‌طلب شما هم سبک مطالعه‌تان را تغییر دهید و تاریخ را به‌گونه‌ای دیگر بخوانید و از هیچ نکته آن به‌راحتی نگذرد.

من از بچگی عاشق تاریخ - حالا چه فیلم، سریال، کتاب، قصه و... - بودم. یادم می‌آید شب‌های امتحان تاریخ، تا صبح بیدار می‌نشستم و خط‌به‌خط کتاب درسی‌ام را می‌خواندم و بیشتر اوقات سعی می‌کردم مطالب را حفظ کنم تا بلکه بتوانم به هر سؤالی که آمده، پاسخ بدهم. در واقع من حفظ می‌کردم؛ چون اصلاً نمی‌دانستم سبک و سیاق سؤال‌ها به چه شکل خواهند بود و تنها خود را به حفظیاتم مجهز می‌کردم که این روشی غلط بود. چرا؟ چون وقتی می‌رفتم سر جلسه امتحان و سؤال‌ها را می‌دیدم، تازه می‌فهمیدم تمام تلاش‌هایم بی‌ثمر هستند.

اکنون که سال‌ها از آن روزها می‌گذرد و خودم دبیر و مؤلف آموزشی درس تاریخ هستم، به بچه‌ها می‌گویم که تاریخ خواندن یا بهتر است بگویم هر درس حفظی - دانشی، قلق مخصوص به خود را دارد و آن قلق چیست؟ اینکه بدانید از هر مبحث و متنی چگونه سؤال می‌آید. به عبارت دیگر یک متن گنجایش چه سؤالی دارد؟ صحیح - غلط، جای خالی، کوتاه پاسخ یا چه؟ پس وقتی بدانید درستان را چگونه بخوانید، کار برایتان ساده‌تر می‌شود. اینجا بچه‌ها در پاسخ می‌گویند که آقا ما که معلم نیستیم که بدانیم هر مبحث چه ظرفیت پرسشی دارد؛ چاره کار کجاست؟ چاره کار یا بهتر بگویم ابزار کارتان تمرین و تکرار سؤال است؛ یعنی از یک منبع استفاده کنید تا بتوانید از پس هر مبحث و پرسش‌هایش بریابید.

کتابی که در دستتان است، دقیقاً این ویژگی را دارد. در ابتدا گفتیم که امتحان نهایی و درس تاریخ مهم شده است؛ پس با توجه به تمام گفته‌هایم نتیجه می‌گیریم که با تکرار پرسش‌ها و دیدن انواع سؤال‌ها می‌شود به هدف رسید. این کتاب علاوه بر درسنامه‌های کامل و کاربردی - با کلی نکته - انواع سؤال‌هایی را که ممکن است از خط به خط کتاب مطرح شود، در قالب نوع سؤالات امتحان نهایی تاریخ آورده تا شما را از هر چیزی که فکرش را بکنید، بی‌نیاز کند؛ بگذارید در گویان چیزی بگویم: این کتاب قلق تاریخ خواندن را به شما یاد می‌دهد و نمره بیستتان را تضمین می‌کند.

ساختار کتاب

به نظرم به اندازه کافی در خصوص اهمیت امتحانات نهایی و تأثیرش در کنکور شنیدید؛ پس وقت آن است که با ساختار کتاب‌های **بیست‌پک** آشنا شوید.

کتاب پرسؤال

مشاوره: هر درس با یک مشاوره کاربردی شروع می‌شود که در آن علاوه بر بارم درس در امتحانات، کلیدواژه‌های مهم درس نیز آورده شده است. درسنامه: درسنامه این کتاب حاوی تمامی مطالب مهم و اسامی کتاب است که با خواندن آن دیگر نیازی به مراجعه به کتاب ندارید. لایه‌لای درسنامه به سؤالاتی که داخل درس مطرح شده و جواب آن در کتاب درسی نیامده هم پاسخ داده‌ایم. در ضمن به تمامی پرسش‌های نمونه که در پایان هر درس کتاب آمده و جواب آن اغلب به‌صورت واضح و روشن در کتاب وجود ندارد، پاسخ داده‌ایم.

سؤالات امتحانی: در پایان هر درس سؤالات متنوع و کاملی آورده شده. در طرح سؤالات هم تلاش کردیم از انواع مدل‌هایی که تاکنون در امتحانات نهایی سؤال طرح شده، استفاده کنیم. همچنین سؤالات دشوارتر و خلاقانه‌تر با علامت **+۲۰** مشخص شده که شما را بیشتر به کسب نمره ۲۰ نزدیک می‌کند.

کتاب کاربرگ امتحانی

آزمون‌های درس به درس: این آزمون‌ها را به سبک و سیاق امتحان نهایی طراحی کردیم؛ همچنین سعی کردیم تمام نکات مهم امتحان‌خیز هر درس، در قالب این آزمون‌ها بیاید. بنابراین پس از خواندن هر درس، یک امتحان نهایی در حد همان درس در انتظارتان است. آزمون‌های جامع: پس از آزمون‌های درس به درس، شش آزمون جامع آوردیم. از این شش آزمون، دو آزمون تألیفی نیم‌سال اول، دو آزمون تألیفی نیم‌سال اول، دو آزمون شبیه‌ساز نهایی و دو آزمون نهایی دی ۱۴۰۲ و خرداد ۱۴۰۳ است. حتماً پس از مطالعه کل کتاب به این آزمون‌ها بپردازید.

کتابچه خلاصه کپسولی

اما بچه‌ها برایتان یک هدیه کوچک اما بسیار کاربردی گذاشتیم. «خلاصه کپسولی» که در اصل خلاصه کل کتاب است و شامل مهم‌ترین و پرتکرارترین نکات امتحان نهایی است.

فهرست

درس اول: تاریخ‌نگاری و...

درسنامه	۶
سؤالات امتحانی	۹
پاسخ‌نامه	۱۲۲

درس دوم: ایران و جهان ...

درسنامه	۱۵
سؤالات امتحانی	۲۰
پاسخ‌نامه	۱۲۴

درس سوم: سیاست و حکومت...

درسنامه	۲۷
سؤالات امتحانی	۳۱
پاسخ‌نامه	۱۲۶

درس چهارم: اوضاع اجتماعی...

درسنامه	۳۷
سؤالات امتحانی	۴۰
پاسخ‌نامه	۱۲۹

درس پنجم: نهضت مشروطه ایران

درسنامه	۴۵
سؤالات امتحانی	۵۱
پاسخ‌نامه	۱۳۱

درس ششم: جنگ جهانی اول و ایران

درسنامه	۵۸
سؤالات امتحانی	۶۱
پاسخ‌نامه	۱۳۴

درس هفتم: ایران در دوره حکومت...

درسنامه	۶۷
سؤالات امتحانی	۶۹
پاسخ‌نامه	۱۳۶

درس هشتم: جنگ جهانی دوم...

درسنامه	۷۵
سؤالات امتحانی	۷۹
پاسخ‌نامه	۱۳۸

درس نهم: نهضت ملی شدن...

درسنامه	۸۶
سؤالات امتحانی	۸۹
پاسخ‌نامه	۱۴۱

درس دهم: انقلاب اسلامی

درسنامه	۹۵
سؤالات امتحانی	۱۰۰
پاسخ‌نامه	۱۴۳

درس یازدهم: استقرار و تثبیت...

درسنامه	۱۰۶
سؤالات امتحانی	۱۰۸
پاسخ‌نامه	۱۴۵

درس دوازدهم: جنگ تحمیلی و...

درسنامه	۱۱۴
سؤالات امتحانی	۱۱۶
پاسخ‌نامه	۱۴۷

نهضت ملی شدن صنعت نفت ایران

مشاوره: رفقای دوازدهمی! درس ۹ رو بریم به بررسی کنیم نهضت ملی شدن صنعت نفت در ایران! تو نهایی خرداد خیلی خیلی مهمه! بیاین این درس رو هم مثل درس‌های دیگه کتاب دقیق بخونیم! تیترو کلیدواژه‌های مهم عبارتند از: تاریخچه کشف و استخراج نفت، اوضاع ایران بعد از شهریور ۱۳۲۰ و اشغال ایران، زمینه‌های نهضت ملی شدن نفت که در این تیترو سیاست موازنه منفی و مثبت رو می‌گه و جلوگیری از تصویب قرارداد الحاقی، نخست‌وزیری مصدق، اقدامات انگلستان برای ممانعت از ملی شدن نفت، قیام ۳۰ تیر و کودتای مرداد ۱۳۳۲.

سوالاتی که تا حالا از این درس اومده: مقایسه کنید، قضاوت کنید، کاربست شواهد و مدارک، پاسخ کامل، صحیح و غلط و جاذبی هست.

این درس هم مثل درس ۸، ۳ نمره نهایی رو به خودش اختصاص داده!

نفت و اهمیت آن

با پیشرفت و گسترش صنعت نفت در یکصدوپنجاه سال اخیر، نفت به عنوان **مهم‌ترین منبع تأمین انرژی** اهمیت فوق‌العاده‌ای پیدا کرد.

جنگ جهانی اول و **دوم** اهمیت و ارزش دسترسی به منابع نفت را برای رهبران کشورهای قدرتمند آشکار ساخت.

در اوایل سده ۲۰م توجه کشورهای استعمارگر به کشور ما که **رتبه سوم ذخایر نفت و رتبه اول مجموع ذخایر نفت و گاز** را در دنیا دارد، جلب شد.

تاریخچه کشف و استخراج نفت ایران

دوره قاجار (مظفرالدین شاه)

در زمان **مظفرالدین شاه**، امتیاز کشف و استخراج نفت و گاز در سرتاسر ایران به مدت ۶۰ سال به **ویلیام ناکس دارسی** انگلیسی واگذار شد.

تعهدات دارسی

پرداخت ۲۰ هزار لیبره نقد

۲۰ هزار لیبره به شکل سهام

۱۶٪ سود خالص سالانه

کشف نخستین حلقه چاه نفت در منطقه مسجد سلیمان ← تأسیس «شرکت نفت پارس و انگلیس» ← انتقال خط لوله از مسجد سلیمان به آبادان

دولت انگلستان ۵۱ درصد سهام شرکت نفت پارس و انگلیس را خریداری کرد و **حق نظارت کامل** بر آن شرکت را به دست آورد ← نتیجه

زمینه اعمال نفوذ و مداخله انگلیسی‌ها در ایران فراهم آمد.

دوران پس از انقلاب مشروطه

اختلافات دامن‌دار درباره نحوه عملکرد شرکت نفت ایران و انگلیس و پرداخت سهم ایران، میان دولت ایران و انگلیس وجود داشت.

رضاشاه امتیاز نامه دارسی را یک‌طرفه لغو کرد، اما قرارداد نفتی دیگری با انگلستان منعقد کرد (۱۳۱۲ هـ. ش / ۱۹۳۳ م).

در قرارداد جدید، سهم ایران نسبت به قرارداد قبلی افزایش یافت و محدوده جغرافیایی قرارداد به میدان‌های نفتی شناخته‌شده جنوب کشور محدود گردید، اما در عوض، ۳۰ سال به مدت قرارداد افزوده شد.

اوضاع سیاسی و اجتماعی ایران پس از شهریور ۱۳۲۰

اقدامات متفقین (شوروی، انگلستان و سپس آمریکا)

اشغال ایران و برکناری و تبعید رضاشاه از کشور

به دست گرفتن کنترل مستقیم راه‌های اصلی خلیج فارس به مرزهای شوروی و حفاظت از تأسیسات نفت جنوب

بازداشت شخصیت‌های ایرانی هوادار دولت‌های محور و تعدادی از آلمانی‌های فعال در ایران

تعهد تأمین آذوقه و غله موردنیاز مردم ایران، اما کمبود و گرانی غذا (نان) در جنگ جهانی دوم ← سبب بروز قحطی، بیماری و نابسامانی‌های اقتصادی

و اعتراضات خیابانی در تهران و شهرهای مختلف شد.

اقدامات محمدرضا شاه در ابتدای سلطنت با هدف تحکیم جایگاه خود

- متعهد شد که مطابق قانون اساسی به عنوان یک پادشاه مشروطه فقط سلطنت کند، نه حکومت.
- املاک تصرف شده توسط پدرش را برای بازپس دادن آن‌ها به صاحبانشان در اختیار دولت قرار داد.
- اطمینان دادن به مراجع تقلید که حجاب را محدود یا ممنوع نخواهد کرد.

سال‌های ۱۳۲۰ تا ۱۳۳۲

- شاه مسلط بر ارتش، دولت و مجلس صاحب اختیار قدرت و نظارت اداری و اجرایی کشور بود.
- قدرت و نفوذ اعیان و اشراف زمین‌دار و غیرزمین‌دار در مجلس، هیئت دولت و در سطح محلی.
- فعالیت گسترده مطبوعات و احزاب و تأثیر مستقیم و مؤثر آن در تحولات سیاسی و اجتماعی.

زمینه‌های نهضت ملی شدن نفت

سیاست موازنه منفی

- در دوران اشغال ایران، دولت‌های آمریکا و شوروی برای کسب امتیاز استخراج نفت در مناطقی که خارج از محدوده قرارداد ۱۹۳۳ م ایران و انگلیس قرار داشتند، از جمله نفت شمال ایران با هم رقابت کردند.
- در دوره چهاردهم مجلس، نمایندگان به پیشنهاد دکتر محمد مصدق طرحی را به تصویب رساندند که دولت را از مذاکره و انعقاد قرارداد با کشورهای خارجی در خصوص نفت ایران بدون تأیید و تصویب مجلس منع می‌کرد. ← به سیاست موازنه منفی مشهور است، موازنه منفی یعنی ایستادگی در برابر امتیازخواهی دولت‌های سلطه‌جو؛ نقطه مقابل موازنه منفی، سیاست موازنه مثبت بود یعنی تسلیم شدن در برابر امتیازخواهی دولت‌های بزرگ و اعطای امتیاز.
- موازنه منفی: ایستادگی در برابر امتیازخواهی دولت‌های سلطه‌جو
- موازنه مثبت: تسلیم شدن در برابر قدرت‌های بزرگ و اعطای امتیاز
- احمد قوام نخست‌وزیر وقت طی موافقت‌نامه‌ای، امتیاز نفت شمال را به شوروی واگذار کرد، اما نمایندگان مجلس موافقت‌نامه را رد و واگذاری هرگونه امتیاز استخراج نفت و مشتقات آن را به خارجی‌ها ممنوع کردند.

اعتراض به قرارداد نفت جنوب

- مخالفت نمایندگان مجلس با اعطای نفت شمال به شوروی و مکلف ساختن دولت برای گرفتن تمامی حقوق ملی خود درباره نفت جنوب
- در نتیجه اعلام نارضایتی رسمی و علنی از قرارداد نفتی ایران با انگلستان و تلاش برای تجدیدنظر در آن
- بازتاب و گسترش این انتقاد و اعتراض در محافل سیاسی و مطبوعاتی ایران

جلوگیری از تصویب قرارداد الحاقی

- انجام مذاکرات بین ایران و انگلیس با هدف بازنگری در قرارداد نفت جنوب و تأمین منافع ایران ← تدوین و امضای قرارداد الحاقی
- این قرارداد معاهده نفتی ۱۳۱۲ ش را تعدیل کرد، اما تأمین‌کننده حقوق و منافع کشور ما نبود.
- مخالفت نمایندگان با قرارداد و ممانعت از رأی‌گیری دوباره برای قرارداد
- جلوگیری از تصویب قرارداد در مجلس دوره شانزدهم به رهبری دکتر مصدق

علل مخالفت با قرارداد گس - گلشایان

- نادیده گرفتن حقوق مادی مردم ایران و نقض حاکمیت ملی و استقلال کشور
- مشروعیت‌بخشی به تسلط بیگانگان بر منابع و صنعت نفت

مبارزه برای ملی کردن نفت

- ارائه طرح ملی شدن صنعت نفت ایران از طرف نمایندگان مخالف قرارداد الحاقی در مجلس شانزدهم
- حمایت آیت‌الله کاشانی از طرح ملی شدن صنعت نفت، مبارزه را تکلیف دینی و وطنی ملت ایران برشمرد.
- مخالفت شدید سپهبد رزم‌آرا (نخست‌وزیر) با ملی شدن نفت که حامی سیاست‌های انگلستان در ایران بود.

تصویب قانون ملی شدن صنعت نفت

- رزم‌آرا که مهم‌ترین مانع بر سر راه ملی شدن صنعت نفت بود، توسط خلیل طهماسبی از اعضای جمعیت فداییان اسلام ترور (اعدام انقلابی) شد.
- مجلس شورای ملی در (۲۴ اسفند ۱۳۲۹) و پس از آن مجلس سنا در (۲۹ اسفند ۱۳۲۹) طرح ملی شدن صنعت نفت را تصویب کرد.

نکته نهایی: جنبش استعماری مردم هند علیه انگلستان، حرکت‌های استقلال‌طلبانه برخی کشورهای آسیایی و آفریقایی، تأثیر بسزایی بر خیزش

ملت ایران برای گرفتن حقوق ملی خود داشته است.

نخست‌وزیری مصدق و اجرای قانون ملی شدن نفت	اقدامات انگلستان برای معانعت از ملی شدن نفت
■ نخست‌وزیری دکتر مصدق با حمایت افکار عمومی و اتحاد و همکاری نیروهای مذهبی و ملی ■ به اجرا درآوردن قانون ملی شدن صنعت نفت و خلع ید از شرکت نفت ایران و انگلیس ■ فرستادن هیئتی به ریاست مهندس بازرگان به خوزستان برای خارج کردن مراکز و تأسیسات نفتی از حوزه اختیار شرکت نفت ایران و انگلیس	■ تحریک کارگران صنعت نفت به اعتصاب گسترده از طریق منع شرکت نفت ایران و انگلیس از پرداخت فوق‌العاده دستمزد آنان ■ فرستادن کشتی‌های جنگی خود به خلیج فارس و بنادر ایران و تهدید نظامی طرح شکایت از ایران در مجامع بین‌المللی ■ تهدید اقتصادی ایران با تعطیلی شعب بانک انگلیس، خارج کردن سرمایه‌های شرکت نفت و تحریم خرید نفت

نکته نهایی: اجرای قانون ملی شدن صنعت نفت نقطه عطفی در تاریخ معاصر و مبارزه مردم ایران برای رهایی از سلطه استعمار و نجات سرمایه‌های ملی از تسلط بیگانگان به شمار می‌رود.

اقدامات دکتر مصدق برای مقابله با تهدیدات و تحریم‌های اقتصادی انگلستان

اجرای برنامه اقتصاد بدون نفت
دفاع منطقی و مستدل دکتر مصدق و وکلای حقوقی ایران سبب شد تا رأی دیوان بین‌المللی لاهه به سود ایران صادر شود.
دولت ایران پس از پیروزی در دادگاه لاهه، خواستار پرداخت بدهی‌های شرکت نفت و خسارت‌های ناشی از تأخیر شد و چون انگلستان این تقاضا را نپذیرفت اقدام به قطع رابطه سیاسی با لندن کرد.

رویدادهای تاریخ ایران از ۳۰ تیر تا کودتای ۲۸ مرداد ۳۲

قیام ۳۰ تیر

درخواست دکتر مصدق از محمدرضاشاه برای در اختیار گرفتن وزارت جنگ و فرماندهی ارتش با هدف کاهش نفوذ دربار و مقابله با کارشکنی‌های دربار در اداره امور کشور
مخالفت شاه با درخواست دکتر مصدق و استعفای دکتر مصدق ← نخست‌وزیری احمد قوام ← مخالفت و تهدید به جهاد توسط آیت‌الله کاشانی در مورد نخست‌وزیری قوام ← قیام ۳۰ تیر، سرکوب مردم توسط نیروهای نظامی ← نتیجه استعفای قوام و نخست‌وزیری دوباره دکتر مصدق و در اختیار گرفتن وزارت جنگ و فرماندهی نیروهای مسلح ← منع شاه از ارتباط مستقیم با سفرای خارجی

بروز اختلاف و تفرقه در نهضت

پس از پیروزی قیام ۳۰ تیر، همکاری و اتحاد رهبران و احزاب بر اثر غلبه روحیه لجاجت، خودمحموری، قدرت‌طلبی، منفعت‌جویی فردی و گروهی به دشمنی تبدیل شد و با گسترش اختلافات سیاسی، اهداف نهضت ملی شدن نفت فراموش شد.

کودتای ۲۸ مرداد

تداوم و گسترش اختلاف و نزاع میان دکتر مصدق و آیت‌الله کاشانی
افزایش تلاش‌های دشمنان خارجی و عوامل داخلی برای سرنگونی دولت دکتر مصدق
عدم حمایت دولت آمریکا در ماجرای نفت از ایران و حمایت آمریکا از دولت انگلستان ← اتحاد آمریکا و انگلستان برای براندازی دولت مصدق
آشوب‌های خیابانی و به راه انداختن جنگ روانی علیه دکتر مصدق ← حمایت اشرف پهلوی، شوارتسکف و سیا (سازمان جاسوسی آمریکا) از کودتا ← تسخیر مراکز دولتی و سقوط دولت مصدق ← نخست‌وزیری زاهدی ← محاکمه دکتر مصدق

رویدادهای پس از کودتای ۲۸ مرداد

توافق حکومت پهلوی با انگلستان و آمریکا درباره مسئله نفت که تولید و فروش نفت ایران به کنسرسیومی از شرکت‌های نفتی انگلیسی، آمریکایی، هلندی و فرانسوی واگذار گردید.

استخراج نفت ایران به مدت ۲۵ سال: نیمی از سود خالص متعلق به کنسرسیوم و نیمی دیگر به دولت ایران اختصاص یافت.

تشکیل نهضت مقاومت ملی

گروهی از شخصیت‌های ملی و مذهبی و استادان دانشگاه تشکلی را برای مخالفت با قرارداد نفتی جدید پای‌ریزی کردند ← منجر به اخراج شماری از آنان از دانشگاه شد.

۱۶ آذر ۱۳۳۲ ← اعتراض گروهی از دانشجویان دانشگاه به برقراری روابط سیاسی با انگلستان و سفر معاون رئیس‌جمهور آمریکا (نیکسون) و به شهادت رسیدن سه تن از دانشجویان

سؤالات امتحانی

بخش اول

نفت و اهمیت آن

الف به خاطر بیاورید.

۱) درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص و جملات نادرست را اصلاح کنید.

۱۱۱۶. در دنیای کنونی کمتر صنعتی را می‌توان یافت که به نوهی به نفت و مشتقات آن وابسته نباشد.

۱۱۱۷. در زمان مظفرالدین‌شاه، امتیاز کشف و استخراج نفت و گاز در سرتاسر ایران به مدت ۶۰ سال به دارسی واگذار شد.

۱۱۱۸. فوران نخستین حلقه چاه نفت در مسجدسلیمان روی داد.

۱۱۱۹. نخستین حفاری چاه نفت ایران در شهر آبادان در استان خوزستان به نتیجه رسید. (شهریور ۱۴۰۲)

۱۱۲۰. نخستین کشوری که در ایران به کشف نفت پرداخت، آمریکا بود.

۱۱۲۱. فتحعلی شاه، امتیازنامه دارسی را یک‌طرفه لغو کرد.

۱۱۲۲. نیروهای متفقین پس از اشغال ایران و تبعید رضاشاه، کنترل مستقیم راه‌های اصلی خلیج فارس به مرزهای شوروی را به دست گرفتند.

۱۱۲۳. در دوره رضاخان، مطبوعات و احزاب نقش مؤثری در تحولات سیاسی و اجتماعی داشتند.

۱۱۲۴. نیروهای متفقین شامل شوروی، انگلستان و سپس آمریکا بود.

۱۱۲۵. نمایندگان مخالف قرارداد الحاقی در مجلس شانزدهم ضمن مخالفت با این قرارداد، طرح ملی شدن صنعت نفت ایران را پیشنهاد کردند.

۲) جاهای خالی را با کلمات یا جملات مناسب کامل کنید.

۱۱۲۶. سرانجام در ۲۸ مرداد ۱۳۳۲، واحدهایی از ارتش به فرماندهی _____ علیه دولت دکتر مصدق اقدام به کودتا کردند.

۱۱۲۷. دکتر مصدق در جریان ملی کردن نفت به پشتیبانی _____ امیدوار بود. (آمریکا - روسیه - فرانسه)

۱۱۲۸. نهضت _____ با اتحاد و یکپارچگی احزاب و رهبری دکتر مصدق شکل گرفت. (مشروطه - ملی شدن صنعت نفت)

۱۱۲۹. با پیشرفت صنعت، _____ به عنوان مهم‌ترین منبع تأمین انرژی اهمیت فوق‌العاده یافت. (نفت - گاز - ماشین بخار)

۱۱۳۰. ایستادگی در برابر امتیازخواهی دولت‌های سلطه‌جو، در حکم اتخاذ سیاست، _____ بود.

۱۱۳۱. شرکت نفت پارس و انگلیس چاه‌های زیادی در منطقه _____ حفر کرد.

۳) گزینه درست را انتخاب کنید.

۱۱۳۲. دولت دکتر مصدق پس از روی کار آمدن، کدام یک از اشخاص زیر را به خوزستان اعزام کرد؟

☐ (۱) مهندس مهدی بازرگان☐ (۲) سید محمد واحدی☐ (۳) سرلشکر تیمور بختیار☐ (۴) دکتر حسین فاطمی

۱۱۳۳. چرا مصدق از محمدرضاشاه خواست که اختیار وزارت جنگ و فرماندهی ارتش را به او بسپارد؟

☐ (۱) کاستن نفوذ و قدرت دربار☐ (۲) سرکوب مخالفان داخلی☐ (۳) کوتاه کردن دست استعمار☐ (۴) ایجاد ارتش قدرتمند

۱۱۳۴. کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ با حمایت سیاسی و مالی کدام دولت‌ها رخ داد؟

☐ (۱) روسیه و انگلستان☐ (۲) آلمان و آمریکا☐ (۳) آمریکا و روسیه☐ (۴) انگلستان و آمریکا

۱۱۳۵. در زمان قاجار، امتیاز کشف و استخراج نفت و گاز ایران به مدت ۶۰ سال به کدام سرمایه‌دار انگلیسی واگذار شد؟

☐ (۱) نوئل گس☐ (۲) ویلیام ناکس دارسی☐ (۳) مورگان شوستر☐ (۴) سرگور اوزلی

۴. هبارت‌های زیر را به مفاهیم مورد نظر در ستون مقابلشان وصل نمایید.

۱۱۳۶. مشخص کنید هر هبارت ستون سمت راست مربوط به کدام مورد از ستون سمت چپ است. (سه مورد از ستون سمت چپ اضافه است.) (شهریور ۱۴۰۲)

الف) سابقه طولانی در مبارزه با استعمار انگلستان داشت.	•	•	(۱) محمدرضا پهلوی
ب) در مقام نخست‌وزیری به شدت با ملی شدن صنعت نفت مخالف بود.	•	•	(۲) سرلشکر فضل‌الله زاهدی
ج) مصدق به حمایت این کشور امیدوار بود.	•	•	(۳) مأمور ویژه سیا
د) پس از توافق آمریکا و انگلستان به نخست‌وزیری رسید.	•	•	(۴) حاجعلی رزم‌آرا
ه) در ابتدا درباره پذیرش کودتا تردید داشت.	•	•	(۵) آیت‌الله کاشانی
و) با ورود وی در اواسط تیر ۱۳۳۲ مقدمات اجرای کودتا فراهم شد.	•	•	(۶) آمریکا
ز) همکار دکتر مصدق در جریان ملی شدن صنعت نفت بود.	•	•	(۷) نورمن شوارتزکف
ح) وی به همراه همکارانش بعد از کودتای ۱۳۳۲ دستگیر شد.	•	•	(۸) اشرف پهلوی
ط) ژنرالی آمریکایی در کودتا بود.	•	•	(۹) دکتر فاطمی
ی) از نزدیکان محمدرضا پهلوی بود که نقش مهمی در اجرای کودتای ۱۳۳۲ بود.	•	•	(۱۰) مصدق
			(۱۱) جمشید آموزگار
			(۱۲) مهد اولیا
			(۱۳) شهید مطهری

۱۱۳۷. مشخص کنید هر توضیح مربوط به کدام شخصیت تاریخی است. (یک مورد در ستون سمت چپ اضافه است.) (شهریور ۱۴۰۰)

الف) گیرنده امتیاز کشف و استخراج نفت و گاز ایران در زمان مظفرالدین شاه	•	•	(۱) نورمن شوارتزکف
ب) از عاملان آمریکایی کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲	•	•	(۲) نوبل گس
ج) معاون رئیس‌جمهور آمریکا و زمینه‌ساز حادثه ۱۶ آذر ۱۳۳۲	•	•	(۳) ویلیام ناکس داریسی
			(۴) ریچارد نیکسون

۱۱۳۸. کدام یک از گزینه‌های سمت راست با شماره‌های سمت چپ در ارتباط است؟ در ستون سمت چپ یک مورد اضافی است. (شهریور ۱۴۰۲)

الف) فرمانده نظامی کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲	•	•	(۱) قوام‌السلطنه
ب) واگذارکننده امتیاز نفت شمال به شوروی	•	•	(۲) جمشید آموزگار
			(۳) فضل‌الله زاهدی

۵. به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

۱۱۳۹. در زمان مظفرالدین‌شاه، امتیاز کشف و استخراج نفت به چه کسی واگذار شد؟
۱۱۴۰. کشف منابع نفت در کدام منطقه، توجه استعمارگران را به ایران و سایر مناطق جلب کرد؟
۱۱۴۱. محمدرضا شاه پهلوی در ابتدای سلطنتش نسبت به مسئله حجاب چه اقداماتی انجام داد؟
۱۱۴۲. کدام کشورها در دوره اشغال ایران، بر سر نفت شمال با یکدیگر رقابت می‌کردند؟
۱۱۴۳. پس از فوران نخستین حلقه چاه نفت در ایران، چه شرکتی تشکیل شد؟
۱۱۴۴. انگلستان بعد از ملی شدن صنعت نفت ایران در زمینه «اقتصادی» دست به چه اقداماتی زد؟
۱۱۴۵. اقدامات شرکت نفت پارس و انگلیس را ذکر کنید.
۱۱۴۶. در مجلس شانزدهم کدام گروه با تصویب قرارداد الحاقی «گس - گلشایان» با انگلیس مخالفت کرد و این قرارداد چه سرنوشتی یافت؟ (خرداد ۱۴۰۰)
۱۱۴۷. چرا دکتر محمد مصدق از محمدرضا شاه پهلوی خواست که وزارت جنگ و فرماندهی ارتش را به او بسپارد؟ (خرداد ۱۴۰۰)

ب. مقایسه پدیده‌های تاریخی

۱۱۴۸. وضعیت فروش نفت در دوران مظفرالدین‌شاه را با دوره پس از انقلاب مشروطه (دوران رضاشاه) مقایسه کنید.
۱۱۴۹. چگونگی روی کار آمدن محمدرضا شاه را با پدرش رضاشاه پهلوی مقایسه کنید.

ج. تعریف مفاهیم و اصطلاحات تاریخی

۱۱۵۰. قرارداد الحاقی گس - گلشایان:
۱۱۵۱. شرکت نفت پارس و انگلیس:

د. توصیف، فهرست و طبقه‌بندی اجزاء و ویژگی‌های رویدادهای تاریخی

۱۱۵۲. تعهدات ویلیام ناکس داریسی در قبال امتیاز کشف و استخراج نفت و گاز در ایران را بنویسید.
۱۱۵۳. انگلستان برای جلوگیری از ملی شدن نفت در ایران دست به چه اقداماتی زد؟ (ذکر یک مورد کافی است.) (پرتکرار (خرداد ۱۴۰۰، خرداد ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲)
۱۱۵۴. پس از کدام امر، دولت انگلستان ۵۱ درصد سهام شرکت نفت پارس و انگلیس را خریداری کرد؟
۱۱۵۵. دولت مصدق برای مقابله با تهدیدها و تحریم‌های اقتصادی انگلستان، چه برنامه‌ای را اجرا کرد؟ (خرداد ۱۴۰۲)

ه اظهار نظر و قضاوت

۱۱۵۶. به نظر شما، چرا مظفرالدین‌شاه تصمیم گرفت تا از خارجی‌ها و بیگانگان برای کشف و استخراج نفت کمک بگیرد؟
 ۱۱۵۷. به نظر شما، چرا نفت در یک‌صد سال اخیر اهمیت فوق‌العاده‌ای یافته و این منبع چه تأثیری بر تحولات جهان گذاشته است؟ (خرداد ۹۹)

و کاربست شواهد و مدارک تاریخی

- تحلیل یکی از مورخان معاصر دربارهٔ اتحاد آمریکا و انگلستان علیه نهضت ملی شدن نفت را بخوانید و به سؤالات زیر جواب دهید.
 «از نظر واشنگتن و همچنین لندن، کنترل ایرانی‌ها بر نفت احتمالاً پیامدهای درازمدت ویرانگری به همراه داشت. این امر صرفاً یک ضربهٔ مستقیم به منافع بریتانیا نبود. ممکن بود کنترل نفت را کاملاً در اختیار ایران قرار دهد. ممکن بود الهام‌بخش دیگر کشورها - به‌ویژه اندونزی، ونزوئلا و عراق - شود، به‌طوری که آنان نیز از این رویه پیروی کنند و در نتیجه، کنترل بازار بین‌المللی نفت از شرکت‌های نفت غربی به کشورهای تولیدکننده منتقل شود. همچنین، تهدیدی بالقوه برای شرکت‌های آمریکایی و سایر کشورهای غربی - و طبعاً دولت آمریکا و بریتانیا بود.» (دی ۱۴۰۰)
 ۱۱۵۸. از دید واشنگتن و لندن کنترل کامل ایران بر نفت می‌توانست چه تأثیری بر سایر کشورهای نفت‌خیز داشته باشد؟
 ۱۱۵۹. پیروی کشورهای نفت‌خیز از ایران در کنترل نفت خود می‌توانست چه نتیجه‌ای در پی داشته باشد؟

ز به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.

۱۱۶۰. محمدرضا شاه در ابتدای سلطنتش به‌منظور تحکیم جایگاه خویش، به چه اقداماتی دست زد؟ (ذکر یک مورد کافی است.) (پُر تکرار (شهریور ۱۴۰۱ و شهریور ۱۴۰۲)
 ۱۱۶۱. آیت‌الله کاشانی، طی اعلامیه‌ای چه واکنشی نسبت به ملی شدن نفت نشان داد؟
 ۱۱۶۲. مهم‌ترین همل مخالفت نمایندگان مجلس شانزدهم با قرارداد الحاقی «گس - گلشانیان» چه بود؟ (خرداد و دی ۱۴۰۱)
 ۱۱۶۳. چه عواملی تأثیر بسزایی بر خیزش ملت ایران برای طلب کردن و گرفتن حقوق ملی خود داشته است؟
 ۱۱۶۴. اهدام انقلابی رزم‌آرا به دست خلیل طهماسبی چه نتیجه‌ای به دنبال داشت؟ (دی ۹۸)
 ۱۱۶۵. دولت ایران پس از پیروزی در دادگاه لاهه، در جریان ملی شدن صنعت نفت از انگلستان چه درخواستی کرد؟ (شهریور ۱۴۰۱)
 ۱۱۶۶. به‌صورت خلاصه دربارهٔ رویدادهای پس از موفقیت کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲، توضیح دهید.
 ۱۱۶۷. چرا دکتر مصدق در دور اول از نخست‌وزیری استعفا داد و آیت‌الله کاشانی در حمایت از او دست به چه اقدامی زد؟ (پُر تکرار (شهریور ۹۹ و خرداد ۱۴۰۱)
 ۱۱۶۸. محدودهٔ جغرافیایی قرارداد داری را با قرارداد ۱۹۳۳ م / ۱۳۱۲ ش مقایسه کنید. (خرداد ۱۴۰۲)

ط من کیستم؟

۱۱۶۹. در زمان من امتیاز کشف و استخراج نفت و گاز ایران به مدت ۶۰ سال به داری واگذار شد و داری شرکت نفت پارس و انگلیس را ایجاد کرد.
 ۱۱۷۰. از نخست‌وزیران دورهٔ محمدرضا شاه پهلوی که با ملی شدن صنعت نفت ایران مخالف بودم و از سیاست‌های دولت انگلستان جانب‌داری کردم.
 ۱۱۷۱. با کمک طراحان کودتا و از طریق اشرف پهلوی و ژنرال شوارتسکف آمریکایی و ملاقات با من در اواسط تیرماه ۱۳۳۲ مقدمات اجرای کودتا فراهم شد.

ی عبارت زیر مربوط به کدام رویداد تاریخی است؟

۱۱۷۲. در مجلس دورهٔ شانزدهم اقلیتی از نمایندگان عضو جبههٔ ملی به رهبری دکتر مصدق از تصویب این قرارداد جلوگیری کردند. همل مخالفت با این قرارداد نادیده گرفتن حقوق مردم ایران، حاکمیت ملی و استقلال کشور بود.
 ۱۱۷۳. در دوران اشغال ایران، دولت‌های آمریکا و شوروی برای کسب امتیاز استخراج نفت در مناطقی که خارج از محدودهٔ این قرارداد بود، از جمله نفت شمال به‌شدت با هم رقابت می‌کردند.

+۲۰ سؤالات ۲۰ ساز

۱۱۷۴. مهم‌ترین رویداد داخلی کشور ایران در شهریور ۱۳۲۰ بود. (برکناری رضاشاه - تدوین متمم قانون اساسی)
 ۱۱۷۵. به نظر شما چرا تا پیش از مظفرالدین‌شاه، امتیاز استخراج نفت به‌طور کل چندان مورد اهمیت نبود و بیگانگان در آن نقشی نداشتند؟ پاسخ درست‌تر را انتخاب کنید.
 ۱۱۷۶. می‌دانیم که مطبوعات در دورهٔ قاجار به ایران وارد شد. کدام تصویر دربارهٔ دوران فضای باز و آزادی مطبوعات در ایران، به‌درستی ترسیم شده است؟

۱۱۷۷. چرا نخستین حلقهٔ چاه نفت در منطقهٔ مسجد سلیمان (در جنوب) کشف شد؟
 ۱۱۷۸. اگر شما مورخی بودید که در فاصلهٔ سال‌های ۱۳۲۰ تا ۱۳۳۲ در ایران و تهران به سر می‌بردید، حکومت استبدادی را تجربه می‌کردید یا حکومت مشروطه؟ چرا؟

بخش دوم

زمینه‌های نهضت ملی شدن صنعت نفت

الف به‌خاطر بیاورید.

- ۱) درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص و جملات نادرست را اصلاح کنید.
۱۱۷۹. نمایندگان مجلس شورای ملی با اعطای امتیاز نفت شمال ایران به شوروی موافقت کردند. ☒ ☒ (خرداد ۹۹)
۱۱۸۰. پیروزی جنبش‌های ضداستعماری مردم هندوستان علیه انگلستان تأثیر بسزایی بر خیزش ملت ایران داشته است. ☒ ☒
۱۱۸۱. موازنه منفی به معنی ایستادگی در برابر امتیازخواهی دولت‌های سلطه‌جو است. ☒ ☒
۱۱۸۲. در مجلس چهاردهم، نمایندگان عضو جبهه ملی به رهبری دکتر مصدق از تصویب قرارداد الحاقی جلوگیری کردند. ☒ ☒
۱۱۸۳. آیت‌الله سید ابوالقاسم کاشانی سابقه طولانی در مبارزه با استعمار روسیه داشت. ☒ ☒
۱۱۸۴. دولت دکتر مصدق پس از روی کار آمدن، هیئتی به ریاست دکتر فاطمی به خوزستان فرستاد. ☒ ☒
۱۱۸۵. نهضت ملی شدن صنعت نفت بر محور مبارزه با استعمار انگلیس آغاز شد. ☒ ☒
۱۱۸۶. شاه پس از استعفای دکتر مصدق در تیر ۱۳۳۱ش احمد قوام را مأمور تشکیل دولت کرد. ☒ ☒
۱۱۸۷. دولت دکتر مصدق برای مقابله با تهدیدات و تحریم‌های اقتصادی انگلستان، برنامه اقتصاد بدون نفت را اجرا کرد. ☒ ☒
۱۱۸۸. دولت روسیه در ماجرای نفت از دولت انگلستان جانب‌داری کرد. ☒ ☒
۱۱۸۹. موازنه منفی به معنی تسلیم شدن در برابر قدرت‌های بزرگ و اعطای امتیاز به آن‌ها تلقی می‌شد. ☒ ☒ (دی ۹۸)

- ۲) جاهای خالی را با کلمات یا جملات مناسب کامل کنید.
۱۱۹۰. در زمان امتیاز کشف و استخراج نفت به مدت ۶۰ سال به یک سرمایه‌دار انگلیسی داده شد. (مظفرالدین شاه - رضاشاه - محمدرضاشاه - ناصرالدین شاه)
۱۱۹۱. پیروزی جنبش‌های ضداستعماری مردم علیه انگلستان، تأثیر بسزایی بر مبارزات ملت ایران برای ملی شدن صنعت نفت ایران داشت. (سودان - هندوستان)
۱۱۹۲. پس از، همواره میان ایران و انگلیس اختلاف دامنه‌داری بر سر عملکرد شرکت نفت بود.
۱۱۹۳. در فاصله سال‌های ۱۳۲۰ تا ۱۳۳۲، و به‌صورت گسترده نقش مؤثری در تحولات سیاسی و اجتماعی داشت.
۱۱۹۴. پس از پایان شوروی نمی‌خواست بدون گرفتن امتیاز، نیروهایش را از ایران خارج کند. (جنگ جهانی اول - جنگ جهانی دوم)
۱۱۹۵. خلیل طهماسبی یکی از اعضای جمعیت بود.
۱۱۹۶. در اردیبهشت ۱۳۳۰، با حمایت و پشتیبانی قاطع آیت‌الله کاشانی نخست‌وزیر شد.
۱۱۹۷. با همدلی و یگانگی و موانع داخلی و خارجی یکی پس از دیگری از سر راه برداشته شد.
۱۱۹۸. گروهی از شخصیت‌های ملی و مذهبی و از جمله تعدادی از استادان دانشگاه تشکلی به نام را پایه‌گذاری کردند.
۱۱۹۹. دکتر مصدق پس از روی کار آمدن، هیئتی را به ریاست به خوزستان فرستاد تا مراکز و تأسیسات نفتی را از حوزه اختیار شرکت نفت ایران و انگلیس خارج کند.

- ۳) گزینه درست را انتخاب کنید.
۱۲۰۰. کدام یک از افراد زیر با ملی شدن صنعت نفت به شدت مخالف بود؟
- ۱) آیت‌الله کاشانی ☐ ۲) سپهبد حاجعلی رزم‌آرا ☐ ۳) شیخ فضل‌الله نوری ☐ ۴) ارتشبد زاهدی ☐
۱۲۰۱. کودتاچیان در جریان کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲، تحت پشتیبانی چه گروه‌هایی بودند؟
- ۱) آمریکایی‌ها و انگلیسی‌ها ☐ ۲) گروه‌هایی از طرفداران شاه و دربار ☐
- ۳) روس‌ها و فرانسوی‌ها ☐ ۴) گروه‌هایی از طرفداران ارتشبد زاهدی ☐
۱۲۰۲. آمریکا از چه زمانی سیاست فعالی را درباره ایران در پیش گرفته بود؟
- ۱) جنگ جهانی اول ☐ ۲) نهضت مشروطه ☐ ۳) جنگ جهانی دوم ☐ ۴) نهضت ملی شدن صنعت نفت ☐

- ۴) عبارتهای زیر را به مفاهیم مورد نظر در ستون مقابل وصل کنید.
۱۲۰۳. هر یک از اشخاص زیر با چه رویدادی ارتباط دارند؟ (در ستون سمت چپ دو مورد اضافی است.)

الف) خلیل طهماسبی	۱) مانع اصلی ملی شدن صنعت نفت
ب) رزم‌آرا	۲) فرمانده و نخست‌وزیر ایران در سال ۱۳۳۲
ج) نیکسون	۳) رئیس جمهور آمریکا در سال ۱۳۳۳
	۴) رئیس جمهور آمریکا در دهه ۵۰ شمسی
	۵) از اعضای جمعیت فداییان اسلام

۵ به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

۱۲۰۴. در فاصله سال‌های ۱۳۲۰ تا ۱۳۳۲، حیطة قدرت شاه چگونه بود؟

۱۲۰۵. ملی شدن صنعت نفت در ایران چگونه آغاز شد؟

۱۲۰۶. سیاست موازنه منفی در کدام دوره مجلس شورای ملی مطرح شد؟

۱۲۰۷. چه کسی پیشنهاد مصوبه اتخاذ سیاست موازنه منفی را مطرح کرد؟

۱۲۰۸. قوام السلطنه، امتیاز نفت شمال را به کدام کشور واگذار کرد؟

۱۲۰۹. کدام اقدام، به معنای اعلام نارضایتی رسمی از قرارداد نفتی ایران با انگلستان بود؟

۱۲۱۰. قرارداد الحاقی (گس - گلشایبان) که میان نماینده ایران و شرکت نفت ایران و انگلیس بسته شد چه نتیجه‌ای داشت؟

۱۲۱۱. در مجلس شانزدهم، اقلیتی از نمایندگان کدام حزب با تصویب قرارداد گس - گلشایبان مخالفت کردند؟

۱۲۱۲. سپهبد رزم‌آرا به دست چه کسی اعدام شد؟

۱۲۱۳. فعالیت‌های انگلیسی‌ها برای یافتن منابع نفت در مناطق مختلف ایران در کدام منطقه به نتیجه رسید؟

ب مقایسه پدیده‌های تاریخی

۱۲۱۴. سیاست موازنه منفی و مثبت را با یکدیگر مقایسه کنید.

ج تعریف مفاهیم و اصطلاحات تاریخی

۱۲۱۵. سیاست موازنه منفی:

۱۲۱۶. سیاست موازنه مثبت:

د توصیف، فهرست و طبقه‌بندی اجزاء و ویژگی‌های رویدادهای تاریخی

۱۲۱۷. قرارداد نفتی که رضاشاه با انگلیسی‌ها بست، چه تفاوتی با امتیازنامه داری داشت؟

۱۲۱۸. اقدامات محمدرضاشاه را در ابتدای سلطنت، ذکر کنید.

ه اظهار نظر و قضاوت

۱۲۱۹. به نظر شما، اکتشاف نفت در ایران چه تأثیری در تاریخ معاصر کشور داشته است؟

۱۲۲۰. به نظر شما، دلیل حمایت آیت‌الله سید ابوالقاسم کاشانی از دکتر مصدق و ملی شدن صنعت نفت چه بود؟

و کاربرست شواهد و مدارک تاریخی

«پس از ملی شدن صنعت نفت، انگلستان و عوامل داخلی‌اش برای حفظ منافع استعماری خود و جلوگیری از دستیابی ملت ایران به حقوق خویش به تکیه افتادند. از این‌رو، سپهبد رزم‌آرا که از سیاست‌های انگلستان جانبداری می‌کرد، نخست‌وزیر شد تا در برابر ملی شدن صنعت نفت بایستد.»

۱۲۲۱. پس از چه رویدادی انگلستان نگران موقعیت خود در ایران شد؟

۱۲۲۲. هدف بنیادین انگلستان از حضور در ایران چه بود؟

۱۲۲۳. سپهبد رزم‌آرا با چه هدفی به نخست‌وزیری رسید؟

ز کاربرست شواهد و مدارک تاریخی

«بخشی از سخنرانی دکتر مصدق در جلسه شورای امنیت سازمان ملل متحد»

«آقای رئیس، آقایان اعضای محترم شورای امنیت، امروز من در این شورا حاضر شده تا صدای مردم ایران را در مقابل ادعاهای بی‌اساس دولت انگلستان به گوش شما و مردم جهان برسانم. هرچند ما این دهوا را به دلایلی که بعد اقامه خواهیم کرد، در حدود صلاحیت شورای امنیت نمی‌دانیم، اما نمی‌توانیم منکر شویم که سازمان ملل متحد آخرین مرجع و هالی‌ترین مقامی است که مسئول حفظ صلح دنیاست. ... ملت ایران نیز از کشورهای بزرگ و از یک مؤسسه بین‌المللی جز این انتظار ندارد تا آن را کمک کنند تا بتواند استقلال خویش را تقویت کند. اگر دولتی مسئله‌ای را که در صلاحیت شورای امنیت نمی‌باشد، در این شورا مطرح کند و شورای امنیت بنا به دلایل و جهات سیاسی تصمیم بگیرد که به آن مسئله رسیدگی کند، در این صورت شورای امنیت وسیله‌ای برای مداخله یک کشور در امور داخلی کشور دیگر خواهد شد و به این ترتیب، اعتماد مردم از آن سلب خواهد گردید و شورای امنیت از وظایفش، که حفظ صلح جهانی می‌باشد، باز خواهد ماند.» (اسناد سخن می‌گویند، ج ۱، ۸۲۲)

براساس متن فوق به سؤالات زیر پاسخ دهید.

۱۲۲۴. به گفته دکتر مصدق: مردم ایران چه انتظاری از کشورهای بزرگ و شورای امنیت داشتند؟

۱۲۲۵. به گفته دکتر مصدق: چه امری سبب می‌شد اعتماد مردم از شورای امنیت سلب شود؟

ح به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.

۱۲۲۶. چرا دولت دکتر مصدق پس از روی کار آمدن، هیئتی را به ریاست مهندس مهدی بازرگان به خوزستان فرستاد؟ (دی ۱۴۰۱)
۱۲۲۷. علت قطع روابط سیاسی ایران با لندن چه بود؟ (دی ۱۴۰۱)
۱۲۲۸. آیت‌الله کاشانی چه واکنشی نسبت به نخست‌وزیری احمد قوام در تیر ماه ۱۳۳۱ از خود نشان داد؟ **پُر تکرار (خارج ۱۴۰۱ و خرداد ۹۹)**
۱۲۲۹. چگونه مقدمات اجرای کودتای ۲۸ مرداد فراهم شد؟
۱۲۳۰. پس از طراحی کودتای ۲۸ مرداد که حاصل توافق دو دولت آمریکا و انگلیس بود، چه مواردی در دستور کار شبکه جاسوسی در کشور قرار گرفت؟
۱۲۳۱. اوضاع نفتی ایران پس از کودتای ۲۸ مرداد را توضیح دهید.
۱۲۳۲. «نهضت مقاومت ملی» توسط چه کسانی پایه‌گذاری شد؟ آن‌ها چه اقدامی انجام دادند؟
۱۲۳۳. واکنش نمایندگان مجلس شورای ملی را در قبال واگذاری موافقت‌نامه امتیاز نفت شمال به شوروی بنویسید. (خرداد ۱۴۰۲)

ط من کیستم؟

۱۲۳۴. از نخست‌وزیران دوران محمدرضا شاه پهلوی که مذاکراتی را برای خروج نیروهای شوروی از ایران با مقامات شوروی انجام داد و طی موافقت‌نامه‌ای، امتیاز نفت شمال را به شوروی واگذار کردم.
۱۲۳۵. من سابقه طولانی در مبارزه با استعمار انگلستان دارم، از جنبش ملی شدن صنعت نفت حمایت کردم و طی اعلامیه‌ای، مبارزه برای ملی شدن نفت را تکلیف دینی و وطنی ملت ایران برشمردم.
۱۲۳۶. از اعضای جمعیت فداییان اسلام بودم و رزم‌آرا را که مخالف جریان ملی شدن نفت بود در ۱۶ اسفند ۱۳۲۹ ش، اعدام انقلابی کردم.

ی هر کدام از عبارت‌های زیر مربوط به کدام رویداد تاریخی است؟

۱۲۳۷. پس از اعدام انقلابی رزم‌آرا در ۱۶ اسفند ۱۳۲۹، نخست مجلس شورای ملی و سپس مجلس سنا در ۲۹ اسفند ۱۳۲۹ این طرح را تصویب کردند.
۱۲۳۸. در این تاریخ نیروهای متفقین (شوروی، انگلستان و آمریکا) پس از اشغال ایران و برکناری و تبعید رضاشاه از کشور کنترل مستقیم راه‌های اصلی خلیج فارس به مرزهای شوروی و حفاظت از چاه‌ها و تأسیسات نفت را به دست گرفتند.
۱۲۳۹. در این رویداد، آیت‌الله کاشانی با نخست‌ویزی قوام، مردم را به مبارزه فراخواند و اعلام کرد: «اگر قوام کناره‌گیری نکند، اعلام جهاد می‌کنم و در پیکار شرکت می‌کنم» در این تاریخ مردم به خیابان‌ها ریختند و نیروهای انتظامی و نظامی تظاهرکنندگان را سرکوب کردند.

۲۰+ سؤالات ۲۰ ساز

۱۲۴۰. تفاوت نهضتی مثل نهضت مقاومت ملی با نهضت تنباکو در چیست؟
۱۲۴۱. در جریان کودتای ۲۸ مرداد، سازمان _____ آمریکا نقش مؤثری داشت. (جاسوسی - آژانس اطلاعات مرکزی آمریکا)
۱۲۴۲. وجه اشتراک میان وضعیت مجلس دوم (الف) و نهضت ملی شدن صنعت نفت (ب) در کدام تصویر به درستی ترسیم شده است؟

۱۲۴۳. به نظر شما در دوران فتح‌علی‌شاه، ایران نسبت به روسیه سیاست موازنه منفی اتخاذ کرد یا مثبت؟ دلیل خود را بیان کنید؟
۱۲۴۴. کدام گزینه درباره جریان‌های نهضت ملی شدن صنعت نفت درست است؟
- (۱) سال ۱۳۲۹ ← مجلس سنا طرح ملی شدن صنعت نفت را تصویب کرد.
- (۲) سال ۱۳۳۱ ← مجلس سنا طرح ملی شدن صنعت نفت را تصویب کرد.
- (۳) سال ۱۳۳۰ ← مصدق فرماندهی نیروهای مسلح را در اختیار گرفت.
- (۴) سال ۱۳۲۹ ← مصدق فرماندهی نیروهای مسلح را در اختیار گرفت.

۱۱۴۷. دکتر مصدق برای کاستن از نفوذ و قدرت دربار و مقابله با کارشکنی‌های آن‌ها در اداره امور کشور، از محمدرضا شاه پهلوی خواست که اختیار وزارت جنگ و فرماندهی ارتش را به او بسپارد.

۱۱۴۸. دقت داشته باشید که در هر دو دوره، امتیاز داری با انگلستان منعقد گردیده بود. در زمان مظفرالدین شاه، تعهدات داری، پرداخت ۳۰ هزار لیبره نقد و ۲۰ هزار لیبره سهام و ۱۶٪ سود خالص سالانه بود که این سهم در زمان رضاشاه افزایش یافت.

۱۱۴۹. رضاشاه با کودتای سیاه انگلیسی روی کار آمد و محمدرضا شاه پس از برکناری پدرش با کمک متفقین، بر تخت سلطنت نشست.

۱۱۵۰. عباس قلی گلشایبان، وزیر دارایی ایران به عنوان نماینده ایران و نویل گس به عنوان نماینده شرکت نفت ایران و انگلیس پس از ماه‌ها مذاکره، قراردادی را به عنوان ضمیمه قرارداد نفتی تدوین و امضا کردند که به قرارداد الحاقی گس-گلشایبان معروف بود.

۱۱۵۱. فعالیت‌های انگلیسی‌ها برای یافتن منابع نفت در مناطق مختلف ایران، با فوران نخستین چاه نفت در منطقه مسجد سلیمان به نتیجه رسید. پس از آن شرکت جدیدی به نام شرکت نفت پارس و انگلیس تشکیل شد.

۱۱۵۲. او تعهد کرد که ۲۰ هزار لیبره نقد، ۲۰ هزار لیبره به شکل سهام و تنها ۱۶٪ سود خالص سالانه به دولت ایران پرداخت کند.

۱۱۵۳. ۱. تحریک کارگران صنعت نفت به اعتصاب گسترده از طریق منع شرکت نفت ایران و انگلیس از پرداخت فوق العاده دستمزد آنان، ۲. فرستادن کشتی‌های جنگی خود به خلیج فارس و بنادر ایران و تهدید نظامی، ۳. طرح شکایت از ایران در مجامع بین‌المللی، ۴. تهدید اقتصادی ایران با تعطیلی شعب بانک انگلیس، خارج کردن سرمایه‌های شرکت نفت و تحریم خرید نفت. ۱۱۵۴. آگاهی از ارزش منابع عظیم نفت ایران و اهمیت آن برای نیروی دریایی انگلستان

۱۱۵۵. برنامه اقتصاد بدون نفت

۱۱۵۶. زیرا هیچ سیستم و دستگاه پیشرفته‌ای در کشور برای این منظور وجود نداشت.

۱۱۵۷. با پیشرفت و گسترش صنعت در یک صد سال اخیر، نفت به عنوان مهم‌ترین منبع تأمین انرژی اهمیت فوق العاده‌ای یافت. جنگ جهانی اول و دوم اهمیت و ارزش دسترسی به منابع نفت و تسلط بر آن را بیش از گذشته برای سیاستمداران و رهبران کشورهای قدرتمند جهان آشکار ساخت. (نظرات خارج از کتاب بر اساس کلیدواژه نمره داده شود).

کلید واژه: اشاره به تحولات مثبت: مثل تحولات اقتصادی، رونق اقتصادی، افزایش درآمد کشور و... یا اشاره به تحولات منفی مثل دخالت بیگانگان، استعمار، نفوذ خارجی و...

۱۱۵۸. ممکن بود الهام بخش دیگر کشورها به ویژه اندونزی و... شود به طوری که آنان نیز از این رویه پیروی کنند.

۱۱۵۹. می‌توانست کنترل بازار بین‌المللی نفت را از شرکت‌های نفت غربی به کشورهای تولیدکننده منتقل کند.

۱۱۶۰. ۱. هنگام ادای سوگند در مجلس شورای ملی متعهد شد که مطابق قانون اساسی به عنوان یک پادشاه مشروطه، فقط سلطنت کند نه حکومت. ۲. املاکی را که پدرش تصرف کرده بود، در اختیار دولت گذاشت تا آن‌ها را به صاحبانشان بازگرداند. ۳. به مراجع تقلید اطمینان داد که حجاب را محدود یا ممنوع نخواهد کرد.

۱۱۶۱. او در اعلامیه‌ای، مبارزه برای ملی شدن نفت را تکلیف دینی و وطنی ملت ایران برشمرد و تعدادی از علما نیز نظر او را تأیید کردند.

۱۱۰۷. جنگ جهانی دوم

۱۱۰۸. ایران

۱۱۰۹. ناتو

۱۱۱۰. اشغال کشور مسلمان فلسطین و تأسیس رژیم غاصب اسرائیل

۱۱۱۱. هیتلر

۱۱۱۲. ۱۹۴۵

۱۱۱۳. گزینه «۱»: در هر دو جنگ کشورهای درگیر، به دو گروه مخالف هم تبدیل شدند.

۱۱۱۴. ۱. پیروزی‌های متفقین ۲. به زانو درآمدن ایتالیا ۳. پاک‌سازی شرق اروپا از نیروهای محور

۱۱۱۵. این یک جنبش ضد استعماری و آن هم علیه استعمار فرانسه بود.

پاسخ سؤالات درس ۹

۱۱۱۶. درست

۱۱۱۷. درست

۱۱۱۸. درست

۱۱۱۹. نادرست نخستین حفاری در مسجد سلیمان

۱۱۲۰. نادرست انگلیس بود

۱۱۲۱. نادرست رضاشاه

۱۱۲۲. درست

۱۱۲۳. نادرست در دوره محمدرضا شاه، مطبوعات و احزاب به صورت گسترده فعالیت می‌کردند و نقش مؤثری در تحولات سیاسی و اجتماعی داشتند.

۱۱۲۴. درست موازنه منفی

۱۱۲۵. درست مسجد سلیمان

۱۱۲۶. فضل‌الله زاهدی گزینه «۱»

۱۱۲۷. آمریکا گزینه «۱»

۱۱۲۸. ملی شدن صنعت نفت گزینه «۴»

۱۱۲۹. نفت گزینه «۲»

۱۱۳۶. الف ۵ / ب ۴ / ج ۶ / د ۲ / ه ۱ / و ۳ / ز ۹

ح ۱۰ / ط ۷ / ی ۸

۱۱۳۷. الف ۳ / ب ۱ / ج ۴

۱۱۳۸. الف ۳ / ب ۱

۱۱۳۹. ویلیام ناکس داری

۱۱۴۰. غرب آسیا

۱۱۴۱. به مراجع تقلید اطمینان داد که حجاب را محدود یا ممنوع نخواهد کرد.

۱۱۴۲. آمریکا و شوروی

کلید واژه: اتحاد احزاب - گروه‌های سیاسی و مذهبی - مبارزه استعمار

۱۱۴۳. شرکت نفت پارس و انگلیس

۱۱۴۴. تعطیلی شعب بانک انگلیسی، خارج کردن سرمایه‌های شرکت نفت و تحریم خرید نفت

۱۱۴۵. چاه‌های زیادی در منطقه مسجد سلیمان حفر کرد و خط لوله‌ای هم از آنجا تا آبادان کشید.

۱۱۴۶. در مجلس شانزدهم اقلیتی از نمایندگان عضو جبهه ملی به رهبری دکتر مصدق با مخالفت مؤثر خود، از تصویب قرارداد «گس-گلشایبان» جلوگیری کردند.

۱۱۸۹. **نادرست** موازنه مثبت، یعنی تسلیم شدن در برابر قدرت‌های بزرگ و اعطای امتیاز به آن‌ها
۱۱۹۰. مظفرالدین شاه
۱۱۹۱. هندوستان
۱۱۹۲. انقلاب مشروطه
۱۱۹۳. مطبوعات و احزاب
۱۱۹۴. جنگ جهانی دوم
۱۱۹۵. فداییان اسلام
۱۱۹۶. دکتر مصدق
۱۱۹۷. مصدق - آیت‌الله کاشانی
۱۲۰۵. نهضت ملی شدن صنعت نفت با اتحاد و یکپارچگی احزاب و گروه‌های سیاسی و مذهبی مختلف بر محور مبارزه با استعمار انگلیس آغاز شد.
۱۲۰۶. دوره چهاردهم
۱۲۰۷. دکتر مصدق
۱۲۰۸. شوروی
۱۲۰۹. بازپس گرفتن تمامی حقوق ملی در موضوع نفت جنوب
۱۲۱۰. قرارداد معاهده نفتی ۱۳۱۲ش را اندکی تعدیل کرد.
۱۲۱۱. نمایندگان عضو جبهه ملی
۱۲۱۲. خلیل طهماسبی
۱۲۱۳. مسجد سلیمان
۱۲۱۴. سیاست موازنه منفی به رویکردی گفته می‌شود که مخالف هر گونه واگذاری امتیاز به بیگانگان و نفوذ آن‌ها در کشور بود ولی موازنه مثبت دقیقاً برعکس این قضیه است و موافق واگذاری هرگونه امتیازی به کشورهای بیگانه است.
۱۲۱۵. ایستادگی در برابر امتیازخواهی دولت‌های سلطه‌جو
۱۲۱۶. تسلیم شدن در برابر قدرت‌های بزرگ و اعطای امتیاز به آن‌ها
۱۲۱۷. در قرارداد جدید، سهم ایران، نسبت به قرارداد قبلی اندکی افزایش یافت و محدوده جغرافیایی قرارداد به میدان‌های نفتی شناخته‌شده جنوب کشور محدود شد.
۱۲۱۸. هنگام ادای سوگند در مجلس شورای ملی متعهد شد که مطابق قانون اساسی به عنوان یک پادشاه مشروطه، فقط سلطنت کند نه حکومت. او همچنین املاکی را که پدرش تصرف کرده بود، در اختیار دولت گذاشت تا آن‌ها را به صاحبانشان بازگرداند. نیز به مراجع تقلید اطمینان داد که حجاب را محدود یا ممنوع نخواهد کرد.
۱۲۱۹. موجب پیشرفت و گسترش صنعت به نفت و مشتقات آن وابسته بود.
۱۲۲۰. وی مخالف سرسخت دخالت و استعمار انگلستان در کشور بود و اهداف مصدق را همسو با دیدگاه خود دید.
۱۲۲۱. ملی شدن صنعت نفت
۱۲۲۲. حفظ منافع استعماری و جلوگیری از دستیابی ایرانیان به حقوق خویش
۱۲۲۳. مخالفت با ملی شدن صنعت نفت
۱۲۲۴. بتوانند استقلال اقتصادی و در سایه آن رفاه اجتماعی خود را تأمین کنند.
۱۲۲۵. اگر دولتی مسئله‌ای را که بر صلاحیت شورای امنیت نمی‌باشد، در این شورا مطرح کند و شورای امنیت بنا به دلایل و جهات سیاسی تصمیم بگیرد که به آن مسئله رسیدگی کند، در این صورت شورای امنیت وسیله‌ای برای مداخله یک کشور در امور داخلی کشور دیگر خواهد شد و به این ترتیب، اعتماد مردم از آن سلب خواهد گردید.

۱۱۶۲. این بود که این قرارداد علاوه بر نادیده گرفتن حقوق مادی مردم ایران، حاکمیت ملی و استقلال کشور را به نوعی نقض می‌کرد و به تسلط بیگانگان بر منابع و صنعت نفت مشروعیت می‌بخشید.
۱۱۶۳. ایستادگی در برابر امتیازخواهی دولت‌های سلطه‌جو
۱۱۶۴. مهم‌ترین مانع بر سر راه ملی شدن صنعت نفت برداشته شد و سپس مجلس شورای ملی و بعد از آن مجلس سنا، ملی شدن صنعت نفت را تصویب کردند.
۱۱۶۵. از انگلستان خواست که بدهی‌های شرکت نفت و خسارت‌های ناشی از تأخیر و... را بپردازد.
۱۱۶۶. زاهدی نخست‌وزیر شد و اعلام حکومت نظامی کرد. دکتر مصدق و تعدادی از همکاران و یاران نزدیکش دستگیر و سپس محاکمه شدند. احزاب و گروه‌های سیاسی و روزنامه‌های مخالف، غیرقانونی اعلام شدند و منحل گردیدند.
۱۱۶۷. در تیر ۱۳۳۱ دکتر محمد مصدق برای کاستن از نفوذ دربار و مقابله با کارشکنی‌های آن در اداره امور کشور، از محمدرضا شاه خواست وزارت جنگ و فرماندهی ارتش را به او بسپارد، چون شاه با این تقاضا مخالفت کرد، او از مقام خود استعفا نمود. شاه بی‌درنگ قوام را مأمور تشکیل دولت کرد. در پی این رویداد آیت‌الله کاشانی ضمن مخالفت با نخست‌وزیری قوام مردم را به مبارزه فراخواند.
کلید واژه: کاستن نفوذ دربار، مقابله با کارشکنی‌های دربار، درخواست وزارت جنگ، مخالفت شاه، استعفای مصدق، نخست‌وزیری قوام، اعلام فراخوان مبارزه، رهبری آیت‌الله کاشانی
۱۱۶۸. محدوده جغرافیایی قرارداد داری، کشف و استخراج نفت و گاز در سرتاسر ایران بود و محدوده جغرافیایی ۱۹۳۳، میدان‌های نفتی جنوب کشور است.
۱۱۶۹. مظفرالدین شاه
۱۱۷۰. سپهبد رزم‌آرا
۱۱۷۱. فضل‌الله زاهدی
۱۱۷۲. قرارداد الحاقی گس-گلشائیان ۱۱۷۵. گزینه «۱»
۱۱۷۶. گزینه «۲»: در درس ۵ خواندید که تا روی کار آمدن محمدعلی شاه و از این طرف بین سال‌های ۱۳۲۰ تا ۱۳۳۲، مطبوعات به صورت آزادانه فعالیت داشتند.
۱۱۷۷. به خاطر حضور انگلیسی‌ها در جنوب
۱۱۷۸. مشروطه؛ زیرا در این دوره شاه فقط بر ارتش مسلط بود و نظارت و قدرت اجرایی کشور در اختیار مجلس شورای ملی و هیئت دولت بود.
۱۱۷۹. **نادرست** مخالفت کردند.
۱۱۸۰. **درست**
۱۱۸۱. **درست**
۱۱۸۲. **نادرست** در مجلس شانزدهم این اتفاق افتاد.
۱۱۸۳. **نادرست** آیت‌الله کاشانی سابقه طولانی در مبارزه با انگلستان داشت.
۱۱۸۴. **نادرست** دولت دکتر مصدق پس از روی کار آمدن هیئتی به ریاست مهندس بازرگان به خوزستان فرستاد.
۱۱۸۵. **درست**
۱۱۸۶. **درست**
۱۱۸۷. **درست**
۱۱۸۸. **نادرست** دولت آمریکا در ماجرای نفت از دولت انگلستان جانب‌داری کرد.

پاسخ سؤالات درس ۱۰

۱۲۴۶. درست

۱۲۴۷. نادرست نخستین مرحله برنامه‌های اصلاحی با عنوان اصلاحات ارضی در سال ۱۳۴۰ ش آغاز شد.

۱۲۴۸. درست

۱۲۴۹. نادرست در زمان نخست‌وزیری علی امینی

۱۲۵۰. درست

۱۲۵۱. نادرست انقلاب سفید زندگی روستایی ایران را در معرض خطر قرار داد.

۱۲۵۲. درست

۱۲۵۳. نادرست در اعتراض به تصویب نامه انتخابات انجمن‌های ایالتی و ولایتی آغاز شد.

۱۲۵۴. درست

۱۲۶۴. هجری شمسی-فرهنگ ایرانی

۱۲۶۵. دفاع از حقوق بشر

۱۲۵۵. درست

۱۲۶۶. گزینه «۱»

۱۲۵۶. درست

۱۲۶۷. گزینه «۳»

۱۲۵۷. آیت‌الله بروجردی

۱۲۶۸. گزینه «۱»

۱۲۵۸. اسدالله علم

۱۲۶۹. گزینه «۱»

۱۲۵۹. نیروی هوایی

۱۲۷۰. گزینه «۳»

۱۲۶۰. کودتای ۲۸ مرداد

۱۲۷۱. گزینه «۱»

۱۲۶۱. اصلاحات ارضی

۱۲۷۲. گزینه «۲»

۱۲۶۲. حاج آقا مصطفی خمینی

۱۲۷۳. گزینه «۴»

۱۲۶۳. مبانی حاکمیت دینی

۱۲۷۴. الف / ۱ / ب / ۴ / ج / ۵ / د / ۳

۱۲۷۵. جمشید آموزگار

۱۲۷۶. کاهش تنفر عمومی از سیاست‌های آمریکا

۱۲۷۷. طرداندیشه‌های مارکسیستی و بیداری نسل جوان و گرایش آنان به اسلام

۱۲۷۸. تصویب نامه انتخابات انجمن‌های ایالتی و ولایتی

۱۲۷۹. تضعیف اسلام و افزایش حضور بهائیان در حکومت

۱۲۸۰. آمریکا، انگلستان و شوروی

۱۲۸۱. بی‌اعتنایی و توهین

۱۲۸۲. مجلس سنا و شورای ملی

۱۲۸۳. افزایش چشمگیر درآمدهای نفتی

۱۲۸۴. ۱ برداشتن دو قید مسلمان بودن و مرد بودن از شرایط انتخاب

کنندگان و انتخاب شوندگان ۲ حذف قید سوگند خوردن به قرآن مجید

و تبدیل آن به سوگند خوردن به کتاب آسمانی

۱۲۸۵. جبهه ملی و نهضت آزادی

۱۲۸۶. نخستین مرحله برنامه‌های اصلاحی محمدرضا شاه پهلوی که در

زمان نخست‌وزیری علی امینی آغاز شد.

۱۲۸۷. براساس توافق نامه بین‌المللی وین، مأموران سیاسی یک کشور در کشور

دیگر از مصونیت سیاسی و قضایی برخوردارند که به آن کاپیتولاسیون می‌گویند.

۱۲۸۸. برنامه‌ای اصلاحی اصول شش‌گانه شاه که بیشتر به دنبال بهبود

وضعیت کشاورزی بود.

۱۲۸۹. براساس توافق نامه بین‌المللی وین، مأموران سیاسی یک کشور در

کشور دیگر از مصونیت سیاسی و قضایی برخوردارند. اما با تصویب قانون

کاپیتولاسیون در ایران، مستشاران نظامی آمریکا و خانواده‌های آنان نیز از

مصونیت سیاسی و قضایی برخوردار شدند.

۱۲۲۶. او می‌خواست مراکز و تأسیسات نفتی را از حوزه اختیار شرکت نفت ایران و انگلیس خارج کند.

۱۲۲۷. دولت ایران پس از پیروزی در دادگاه لاهه از انگلستان خواست که بدهی‌های شرکت نفت و خسارت‌های ناشی از تأخیر را بپردازد و چون دولت انگلستان این تقاضا را نپذیرفت، اقدام به قطع رابطه سیاسی با لندن کرد.

۱۲۲۸. در تیر ۱۳۳۱ دکتر محمد مصدق برای کاستن از نفوذ دربار و مقابله با کارشکنی‌های آن در اداره امور کشور، از محمدرضا شاه خواست وزارت جنگ و فرماندهی ارتش را به او بسپارد، چون شاه با این تقاضا مخالفت کرد، او از مقام خود استعفا نمود. شاه بی‌درنگ قوام را مأمور تشکیل دولت کرد. در پی این رویداد، آیت‌الله کاشانی ضمن مخالفت با نخست‌وزیری قوام مردم را به مبارزه فراخواند.

کلید واژه: کاستن نفوذ دربار، مقابله با کارشکنی‌های دربار، درخواست وزارت جنگ، مخالفت شاه، استعفای مصدق، نخست‌وزیری قوام، اعلام فراخوان مبارزه، رهبری آیت‌الله کاشانی

۱۲۲۹. طراحان کودتا از طریق اشرف پهلوی و ژنرال نورمن شوارتسکف آمریکایی، محمدرضا پهلوی را که در پذیرش کودتا تردید داشت، متقاعد کردند که با کودتا موافقت کند و با ورود مأمور ویژه سیا به ایران در اواسط تیر ۱۳۳۲ و ملاقات او با فضل‌الله زاهدی، مقدمات اجرای کودتا فراهم شد. ۱۳۳۰. ۱ ایجاد آشوب‌های خیابانی در ایران ۲ به راه انداختن جنگ روانی علیه مصدق در مطبوعات

۱۳۳۱. ۱ حکومت پهلوی با انگلستان و آمریکا درباره مسئله نفت به توافق رسید و به موجب قراردادی تولید و فروش نفت ایران را به کنسرسیومی از شرکت‌های نفتی انگلیسی، آمریکایی، هلندی و فرانسوی واگذار کرد. ۲ براساس این قرارداد، مقرر شد که کنسرسیوم به مدت ۲۵ سال نفت ایران را استخراج کند و به فروش برساند. ۳ نیمی از سود خالص را برای خود برداشته و نیمی از سود خالص خود را به کشور ما بپردازد.

۱۳۳۲. نهضت مقاومت ملی را گروهی از شخصیت‌های ملی و مذهبی و تعدادی از استادان دانشگاه پایه‌گذاری کردند. مهم‌ترین اقدام: مخالفت با قرارداد نفتی جدید بود که منجر به اخراج شماری از آنان از دانشگاه شد. ۱۳۳۳. نمایندگان مجلس نه تنها موافقت نامه مذکور را رد کردند، بلکه واگذاری هرگونه امتیاز استخراج نفت و مشتقات آن را به خارجی‌ها ممنوع کردند.

۱۳۳۴. قوام‌السلطنه

۱۳۳۵. آیت‌الله کاشانی

۱۳۳۶. خلیل طهماسبی

۱۳۳۷. طرح ملی شدن صنعت نفت

۱۳۳۸. شهریور ۱۳۲۰

۱۳۳۹. قیام ۳۰ تیر ۱۳۳۱

۱۳۴۰. اینکه در نهضت مقاومت ملی، علاوه بر مردم و روحانیون، استادان دانشگاه هم حضور داشتند.

۱۳۴۱. آژانس اطلاعات مرکزی آمریکا که همان سیا است، در این جریان نقش داشت.

۱۳۴۲. گزینه «۱»: یکی از ویژگی‌های دوره دوم مجلس تفرقه میان اعضای مجلس است که ما در جریان نهضت ملی شدن نفت، شاهد این حادثه در میان اعضای نهضت هستیم.

۱۳۴۳. مثبت، زیرا قراردادهایی را با بیگانگان بست و امتیازاتی را به آن‌ها داد. گرچه ناچار بود چنین کند.

۱۳۴۴. گزینه «۱»

تاریخ ۳

کاربرد امتحان

از خود امتحان بگیر!

مجموعه کتاب‌های
پیریت پیک

پرفرازدار
به راحتی برگه‌ها را
جدا کن و از خودت
امتحان بگیر!

۱۹ امتحان شامل:

۱۲ امتحان درس به درس در سطح سؤالات نهایی

۴ امتحان شبیه ساز نهایی نوبت اول و دوم

۳ امتحان نهایی اخیر

• پاسخ‌نامه تشریحی به همراه ریزبارم و نکات آموزشی و مشاوره‌ای

باسمه تعالی

امتحان ۹: درس نهم		سؤالات شبیه‌ساز نهایی		مهر و ماه
رشته: ادبیات و علوم انسانی	پایه: دوازدهم دوره دوم متوسطه	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	ساعت شروع: ۱۰ صبح	
سؤالات درس: تاریخ (۳)	نام و نام خانوادگی:	تاریخ امتحان:	تعداد صفحه: ۲	

ردیف	سؤالات	صفحه ۱ از ۲	نمره
۱	جمله‌های درست یا نادرست را مشخص کنید. (هر مورد ۰/۲۵) الف) نخستین حفاری چاه نفت در شهر مسجد سلیمان در استان خوزستان به نتیجه رسید. ب) در ۱۶ آذر ۳۲ گروهی از دانشجویان دانشگاه تهران، در اعتراض به برقراری روابط سیاسی مجدد با انگلستان تظاهرات کردند. ج) اعدام انقلابی رزم‌آرا به دست خلیل طهماسبی از اعضای هیئت‌های مؤتلفه اسلامی انجام گرفت.	درست ☐ نادرست ☐ درست ☐ نادرست ☐ درست ☐ نادرست ☐	۰/۲۵
۲	کدام یک از گزینه‌های سمت راست با شماره‌های سمت چپ در ارتباط است؟ (هر مورد ۰/۲۵) (در ستون سمت چپ، یک مورد اضافی است). الف) سابقه طولانی در مبارزه با استعمار انگلستان داشت. ب) واگذارکننده امتیاز نفت شمال به شوروی ج) فرمانده نظامی کودتای ۲۸ مرداد ۳۲	۱- قوام السلطنه ☐ ۲- فضل‌الله زاهدی ☐ ۳- آیت‌الله کاشانی ☐ ۴- آیت‌الله مدرس ☐	۰/۲۵
۳	جاهای خالی را با کلمات زیر تکمیل کنید. (دو مورد اضافی است). (هر مورد ۰/۲۵) (داری - موازنه مثبت - گس - موازنه منفی) الف) در زمان مظفرالدین شاه امتیاز کشف و استخراج نفت و گاز به یک انگلیسی به نام واگذار شد. ب) به تسلیم شدن در برابر قدرت‌های بزرگ و اعطای امتیاز به آن‌ها، سیاست گفته می‌شود.		۰/۱۵
۴	گزینه‌های مناسب را انتخاب کنید. (هر مورد ۰/۲۵) الف) رابطه علت و معلولی در کدام یک از گزینه‌های زیر رعایت شده است؟ ۱) سفر نیکسون به ایران - قرارداد کنسرسیوم نفتی ۲) قیام سی تیر - برکناری قوام السلطنه ۳) تأسیس شرکت نفت پارس و انگلیس - افزایش حضور نیروی دریایی انگلستان در جنوب ۴) ملی شدن صنعت نفت ایران - توافق مصدق و آیت‌الله مدرس ب) کودتای ۲۸ مرداد ۳۲ با حمایت سیاسی و مالی کدام دولت‌ها رخ داد؟ ۱) انگلستان و آمریکا ☐ ۲) آلمان و آمریکا ☐ ۳) شوروی و آمریکا ☐ ۴) انگلستان و شوروی ☐		۰/۱۵
۵	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. (هر مورد ۰/۲۵) الف) پس از کودتای ۲۸ مرداد، شخصیت‌های ملی و مذهبی چه تشکلی را پایه‌گذاری کردند؟ ب) مهم‌ترین اقدام اقتصادی دکتر مصدق برای مقابله با تهدیدات و تحریم‌های اقتصادی انگلستان چه بود؟		۰/۱۵
۶	تعریف اصطلاحات یا مفاهیم تاریخی: (هر مورد ۱ نمره) الف) سیاست موازنه منفی: ب) شرکت نفت پارس و انگلیس:		۲
۷	مقایسه پدیده‌های تاریخی: (هر مورد ۱ نمره) الف) دو قرارداد نفتی را که میان ایران و انگلستان در زمان قاجار (قرارداد داری) و رضاشاه (قرارداد ۱۹۳۳ م) منعقد شد، با هم مقایسه کنید. ب) همکاری و اتحاد میان رهبران نهضت ملی شدن نفت، قبل و بعد از قیام ۳۰ تیر را با هم مقایسه کنید.		۲
۸	اظهارنظر و قضاوت: (هر مورد ۱ نمره) الف) به نظر شما، چرا نفت در یکصد سال اخیر اهمیت فوق‌العاده‌ای یافته و این منبع چه تأثیری بر تحولات جهان گذاشته است؟ ب) به نظر شما، چرا مردم پس از شهریور ۱۳۲۰، در شهرهای مختلف و از جمله در تهران، دست به اعتراض‌های خیابانی زدند؟		۲
ادامه سؤالات در صفحه دوم			

باسمه تعالی

امتحان ۹: درس نهم		سوالات شبیه‌ساز نهایی		مهر و ماه
رشته: ادبیات و علوم انسانی	پایه: دوازدهم دوره دوم متوسطه	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	ساعت شروع: ۱۰ صبح	
سوالات درس: تاریخ (۳)	نام و نام خانوادگی:	تاریخ امتحان:	تعداد صفحه: ۲	

ردیف	سوالات	صفحه ۲ از ۲	نمره
۹	توصیف، فهرست و طبقه‌بندی اجزا یا ویژگی‌های پدیده‌های تاریخی: (هر مورد ۵/۵ نمره) الف) انگلستان برای جلوگیری از ملی شدن نفت ایران به چه اقدامات اقتصادی‌ای دست زد؟ (ذکر یک مورد کافی است). ب) اقدامات محمدرضا شاه پهلوی در ابتدای سلطنتش به منظور تحکیم جایگاه خویش را بنویسید. (ذکر یک مورد کافی است). ج) چه عواملی تأثیر بسزایی بر خیزش ملت ایران برای طلب کردن و گرفتن حقوق ملی خود داشته است؟ (ذکر یک مورد کافی است). د) چگونه مهم‌ترین مانع بر سر راه ملی شدن صنعت نفت برداشته شد؟	۲	
۱۰	کاربست شواهد و مدارک تاریخی: (هر مورد ۵/۵ نمره) بخشی از سخنرانی دکتر مصدق در جلسه شورای امنیت سازمان ملل متحد را بخوانید و ارزیابی خود را از آن بیان کنید. «آقای رئیس، آقایان اعضای محترم شورای امنیت، امروز من در این شورا حاضر شده تا صدای مردم ایران را در مقابل ادعاهای بی‌اساس دولت انگلستان به گوش شما و مردم جهان برسانم. هرچند ما این دعوا را به دلایلی که بعد اقامه خواهیم کرد، در حدود صلاحیت شورای امنیت نمی‌دانیم، اما نمی‌توانیم منکر شویم که سازمان ملل متحد آخرین مرجع و عالی‌ترین مقامی است که مسئول حفظ صلح دنیا است. ... ملت ایران نیز از کشورهای بزرگ و از یک مؤسسه بین‌المللی جز این انتظار ندارد تا آن را کمک کنند تا بتواند استقلال اقتصادی خود را به دست آورده و در سایه آن رفاه اجتماعی خود را تأمین و به این وسیله استقلال خویش را تقویت کند. اگر دولتی مسئله‌ای را که در صلاحیت شورای امنیت نمی‌باشد در این شورا مطرح کند و شورای امنیت بنا به دلایل و جهات سیاسی تصمیم بگیرد که به آن مسئله رسیدگی کند، در این صورت شورای امنیت وسیله‌ای برای مداخله یک کشور در امور داخلی کشور دیگر خواهد شد و به این ترتیب، اعتماد مردم از آن سلب خواهد گردید و شورای امنیت از وظایفش که حفظ صلح جهان می‌باشد، باز خواهد ماند» (اسناد سخن می‌گویند، ج ۱، ص ۸۲۲). الف) دعوای حقوقی که مصدق از آن صحبت می‌کند، کدام است؟ ب) به گفته دکتر مصدق، چه امری موجب می‌شد اعتماد مردم از شورای امنیت سلب شود؟	۱	
۱۱	چرا مصدق در تیرماه ۱۳۳۱ استعفا داد؟	۱	
۱۲	علل مخالفت مجلس شانزدهم شورای ملی با قرارداد الحاقی گس - گلشاییان را بنویسید.	۱	
۱۳	لغو قرارداد نفتی داری توسط رضاشاه و انعقاد قرارداد جدید (۱۹۳۳ م) با انگلستان چه نتایج داشت؟ (ذکر دو مورد کافی است).	۱	
۱۴	چرا دولت دکتر مصدق بعد از پیروزی در دادگاه لاهه اقدام به قطع رابطه سیاسی با لندن کرد؟	۱	
۱۵	تصویب کدام طرح در مجلس چهاردهم به معنی اتخاذ سیاست «موازنه منفی» در برابر امتیازخواهی بیگانگان بود؟	۱	
۱۶	دکتر مصدق در اردیبهشت ۱۳۳۰ پس از انتصاب به مقام نخست‌وزیری، چه اقدامی انجام داد؟	۱	
۱۷	اقدامات متفقین پس از اشغال ایران در شهریور ۱۳۲۰ و برکناری و تبعید رضاشاه را ذکر کنید. (ذکر دو مورد کافی است).	۱	
۱۸	چگونه شرکت نفت پارس و انگلیس، به بازوی قدرت اقتصادی و سیاسی دولت انگلیس تبدیل شد؟	۱	
۲۰	جمع نمرات	موفق باشید	

پاسخ امتحان شماره ۸

۱ الف) درست (۰/۲۵) / ب) نادرست (۰/۲۵): هیتلر عقیده داشت که آلمان برای به دست آوردن فضای حیاتی، باید سرزمین‌هایی را در اروپا فتح کند. / ج) نادرست (۰/۲۵): انگلستان که سرمست از پیروزی جنگ جهانی اول بود، بیشترین سهم را از تقسیم دنیا میان فاتحان به دست آورد.

۲ الف) موسولینی (۰/۲۵) / ب) مانو (۰/۲۵) / ج) ژاپن (۰/۲۵)

۳ الف) فرانسه (۰/۲۵) / ب) نظامیان (۰/۲۵)

۴ الف) گزینه ۲: احیای امپراتوری روم باستان ← تجاوز نظامی به اتیوپی (۰/۲۵)

دقت کنید: این نمونه سؤال از نمونه سؤالات جدید هست که در خرداد ۱۴۰۳ آمده است!

ب) گزینه ۴: ایجاد سرزمین یهودی در فلسطین (۰/۲۵)

۵ الف) مشکلات اقتصادی (۰/۲۵) / ب) حمله به شوروی (۰/۲۵)

نکته: با وجود اعلام سیاست بی‌طرفی ایران، شوروی و انگلستان با حمله هیتلر به شوروی، ایران را اشغال کردند.

۶ الف) یک گروه ملی‌گرای افراطی (۰/۲۵) که می‌خواستند دولت تک‌حزبی قدرتمند و متمرکز در ایتالیا (۰/۷۵) ایجاد کنند.

قسطی نکنیم: فاشیست‌ها با مفهوم نازی قاطی نکنیم! نازی‌ها ملی‌گرایان افراطی و نژادپرست در آلمان بودن.

ب) در آلمان مسئولیت تأمین امنیت داخلی (۰/۵) به عهده سازمان پلیس مخفی مخوفی (۰/۲۵) موسوم به گشتاپو (۰/۲۵) گذاشته شد.

۷ الف) حکومت استالین در عرصه خارجی به دنبال گسترش مرزها و تسلط برخی کشورها و سرزمین‌های اروپای شرقی بود (۰/۵)، اما موسولینی سودای احیای دوباره امپراتوری روم باستان و تسلط بر دریای مدیترانه و شمال آفریقا (۰/۵) را داشت و به اتیوپی لشکرکشی کرد.

قسطی نکنیم: پاسخ این سؤال رو با اقدامات هیتلر در بُعد خارجی قاطی نکنیم!

ب) موسولینی به تشویق صاحبان صنایع، زمین‌داران و نظامیان به قدرت رسید و هیتلر با حمایت صاحبان صنایع، اشراف زمین‌دار، افسران ارتش و برخی کانون‌های سری به قدرت رسید. (۱)

۸ الف) جنگ جهانی دوم مهلک‌ترین و مخرب‌ترین رویداد تاریخ بشر است که در آن حدود ۴۰ تا ۵۰ میلیون نفر کشته شدند. (۱) / ب) مشکلات اقتصادی و سیاسی در شوروی ۲ افزایش اعتراضات مردمی ۳ بلوک غرب با دستگاه رسانه‌ای خود به این مشکلات دامن می‌زدند. (دکتر مودکافی ص ۳۹، هر مود ۵/۵)

۹ الف) ۱ گسترش ارتش و تشکیلات نظامی ۲ تجهیز ارتش به سلاح‌ها و فناوری‌های پیشرفته (هر مود ۵/۵) / ب) ۱ آسیب‌های اقتصادی ۲ گرسنگی ۳ بیماری‌های مسمی ۴ آوارگی ۵ اختلال‌های روحی و روانی (دکتر مودکافی ص ۳۹، هر مود ۵/۵)

مشاوره: می‌تونید آثار و پیامدهای جنگ جهانی اول رو که در درس ۶ آمده، به صورت مقایسه‌ای بخونید!

ج) ظهور انقلاب اسلامی ایران (۵/۵) / د) اشغال کشور فلسطین ۲ تأسیس رژیم غاصب اسرائیل (دکتر مودکافی ص ۳۹، ۵/۵)

۱۰ با توجه به متن درس و همچنین درس ۶، به دلیل مشکلات اقتصادی اروپا و جهان پس از جنگ جهانی اول و عدم امنیت در کشورها، ظهور حکومت‌های خودکامه را در جهان داشتیم، همچنین اندیشه‌هایی مثل کمونیسم، فاشیسم و نازیسم، قدرت را در دست گرفتند. (۱)

۱۱ با سقوط برلین و اعلام تسلیم از سوی ژاپن (۵/۵)

۱۲ با حمله ژاپنی‌ها (۵/۵) به ناوگان آمریکا در اقیانوس آرام (۵/۵)، آمریکا رسماً به متفقین پیوست.

۱۳ این قرارداد به هیچ‌عنوان داوطلبانه و اختیاری نبود، بلکه قراردادی میان کشورهای شکست‌خورده و کشورهای پیروز بود که طی آن طرف شکست‌خورده، آنچه را که طرف پیروز می‌گفت باید می‌پذیرفت. دولت‌های پیروز تمام تقصیرها را متوجه آلمان نمودند و سبب نارضایتی آنان و بروز جنگ جهانی دوم شدند. (دکتر مودکافی ص ۳۹، ۱)

۱۴ ۱ مهد ادیان الهی ۲ محل زندگی بسیاری از پیامبران ۳ واقع شدن اماکن مقدس بسیار در آن (هر مود ۵/۵)

دقت کنید: سؤال دلیل اهمیت فلسطین را به طور کلی نخواستند! سؤال را خوب بخوانید. گفته چرا فلسطین کانون توجه بسیاری از مردم جهان از جمله مسلمانان، مسیحیان و یهودیان بوده است.

۱۵ تلاش‌های دولت انگلستان برای جلوگیری از دادوستد آلمان با کشورهای بی‌طرف (۵/۷۵)، اعتراض رضاشاه را برانگیخت و باعث شد ایران از طریق شوروی به تجارت (۵/۲۵) با آلمان ادامه دهد.

۱۶ خاک ایران مناسب‌ترین مسیر برای رساندن کمک‌های تسلیحاتی و تدارکاتی متفقین به نیروهای شوروی بود. (۱)

۱۷ تولید کالاهای سرمایه‌ای (۵/۵) و سلاح‌های جنگی (۵/۲۵)

۱۸ ۱ قانون اساسی جدید، دموکراسی را تقویت و قدرت نظامی را از اختیار امپراتور و فرماندهان نظامی خارج کرد و به نمایندگان منتخب ملت سپرد. ۲ با سخت‌کوشی و برنامه‌ریزی به موفق‌ترین قدرت پیشروی اقتصادی در جهان تبدیل شدند. (دکتر مودکافی ص ۳۹، ۱)

پاسخ امتحان شماره ۹

۱ الف) درست (۵/۲۵) / ب) درست (۵/۲۵) / ج) نادرست (۵/۲۵): اعدام انقلابی رزم‌آرا به دست خلیل طهماسبی، از اعضای جمعیت فداییان اسلام انجام گرفت.

۲ الف) آیت‌الله کاشانی (۵/۲۵) / ب) قوام‌السلطنه (۵/۲۵)

نکته: قوام‌السلطنه بعد از استعفای دکتر مصدق، از طرف محمدرضاشاه دوباره نخست‌وزیر شد!

ج) فضل‌الله زاهدی (۵/۲۵)

۳ الف) داری (۵/۲۵) / ب) موازنه مثبت (۵/۲۵)

۴ الف) گزینه ۲: قیام سی‌تیر ← برکناری قوام‌السلطنه (۵/۲۵)

ب) گزینه ۱: انگلستان و آمریکا (۵/۲۵)

۵ الف) نهضت مقاومت ملی (۵/۲۵)

حواستون باشد: این سؤال از سؤالات امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳ بوده!

ب) اقتصاد بدون نفت (۵/۲۵)

قسطی نکنیم: گفته اقدام اقتصادی، نگفته اقدامات سیاسی و نظامی. این دوتا رو با هم قاطی نکنیم.

۱۲ ۱ نادیده گرفتن حقوق مادی مردم ایران ۲ نقض حاکمیت ملی و استقلال کشور ۳ مشروعیت بخشیدن به تسلط بیگانگان بر صنعت نفت (ذکر دو مورد کافی است، هر مورد ۵/۵)

۱۳ ۱ به مدت قرارداد ۳۰ سال اضافه شد. ۲ سهم ایران به نسبت قرارداد نفتی افزایش یافت. ۳ محدوده جغرافیایی قرارداد به میدان های نفتی شناخته شده جنوب محدود شد. (ذکر دو مورد کافی است، هر مورد ۵/۵)

۱۴ چون دولت دکتر مصدق از انگلستان خواست بدهی های شرکت نفت و خسارت ناشی از تأخیر (۷۵/۰) را بپردازد، اما دولت انگلستان نپذیرفت. (۲۵/۰) در دوره چهاردهم مجلس، طرحی به پیشنهاد دکتر مصدق مطرح شد که دولت را از مذاکره و انعقاد قرارداد با کشورهای خارجی (۵۰/۰)، در خصوص نفت ایران بدون تأیید و تصویب مجلس (۵۰/۰) منع می کرد.

۱۶ هیئتی را به ریاست مهندس مهدی بازرگان (۲۵/۰) به خوزستان (۲۵/۰) فرستاد تا مراکز و تأسیسات نفتی را از حوزه اختیارات (۵۰/۰) شرکت نفت پارس و انگلیس خارج کند.

۱۷ ۱ کنترل مستقیم راه های اصلی خلیج فارس به مرزهای شوروی ۲ حفاظت از چاه ها و تأسیسات نفت جنوب ۳ بازداشت برخی از شخصیت های ایرانی هوادار دولت های محور و تعدادی از آلمانی های فعال (ذکر دو مورد کافی است، هر مورد ۵/۵)

۱۸ دولت انگلستان ۵۱ درصد سهام شرکت نفت پارس و انگلیس (۵۰/۰) را خریداری کرد و حق نظارت کامل بر شرکت (۵۰/۰) را به دست آورد.

پاسخ امتحان شماره ۱۰

۱ الف) درست (۲۵/۰) / ب) درست (۲۵/۰) / ج) نادرست (۲۵/۰)؛ حسنعلی منصور توسط محمد بخارایی، از اعضای هیئت های مؤتلفه اسلامی، ترور شد.

❏ قاطی نکنیم: آرمان و هدف تشکیل گروه های مبارزه مسلحانه رو قاطی نکنیم!

- حزب ملل اسلامی؛ برپایی حکومت اسلامی
- هیئت های مؤتلفه اسلامی؛ ترور سران حکومت

۲ الف) علی امینی (۲۵/۰) / ب) اسدالله علم (۲۵/۰) / ج) جعفر شریف امامی (۲۵/۰)

❏ خواستون باشه: این سؤال از سؤالات خرداد ۱۴۰۳ بوده، خوب بخونیدش!

۳ الف) آیت الله بروجردی (۲۵/۰)

ب) تصویب نامه انجمن های ایالتی و ولایتی (۲۵/۰)

۴ الف) گزینه ۳؛ شاپور بختیار (۲۵/۰)

ب) گزینه ۴؛ اصلاحات ارضی (۲۵/۰)

۵ الف) جبهه ملی و نهضت آزادی (۵۰/۰)

ب) واقعه مدرسه فیضیه قم (۵۰/۰)

۶ الف) امام خمینی در ۲۳ دی ۱۳۵۷، تشکیل شورای انقلاب را به اطلاع مردم رساند؛ وظیفه این شورا این بود که زمینه انتقال قدرت را فراهم کند. (۱)

ب) در ادامه برنامه اجرای اصلاحات توسط محمدرضاشاه، شاه اصول شش گانه ای را با عنوان انقلاب سفید مطرح و آن را به تصویب دولت رساند. (۱)

❏ نکته: انقلاب سفید مورد استقبال آمریکا، شوروی و انگلستان قرار گرفت و شعارش بهبود وضعیت کشاورزی ایران بود.

۶ الف) یعنی ایستادگی در برابر امتیازخواهی دولت های سلطه جو (۱)

❏ نکته: سیاست موازنه منفی، نقطه مقابل موازنه مثبت است و به پیشنهاد دکتر مصدق به تصویب رسید.

ب) پس از واگذاری امتیاز نفت به دارسی در زمان مظفرالدین شاه و کشف نفت در مسجد سلیمان، شرکت جدیدی به نام شرکت نفت پارس و انگلیس تشکیل شد. (۱)

۷ الف) در زمان مظفرالدین شاه امتیاز کشف و استخراج نفت و گاز ایران به مدت ۶۰ سال به دارسی واگذار شد و او تعهد کرد ۲۰ هزار لیتر نقد، ۲۰ هزار لیتر سهام و ۱۶ درصد سود به ایران بدهد. در قرارداد نفتی زمان رضاشاه سهم ایران اندکی افزایش یافت، محدوده جغرافیایی به میدان های جنوب محدود و به زمان قرارداد ۳۰ سال اضافه شد. (۱)

❏ مشاوره: به مورد از هر ویژگی رو بنویسید، نمره تعلق می گیره.

ب) دکتر مصدق و آیت الله کاشانی با همدلی و یگانگی صنعت نفت را ملی کردند (۲۵/۰) و موانع داخلی و خارجی را از سر راه برداشتند (۲۵/۰)، ولی پس از پیروزی قیام ۳۰ تیر، شرایط تغییر کرد و همکاری رهبران بر اثر روحیه لجاجت، خودمحوری، قدرت طلبی و منفعت جویی (۵۰/۰) شخصی و گروهی به دشمنی تبدیل شد.

۸ الف) جنگ جهانی اول و دوم (۲۵/۰) اهمیت و ارزش نفت (۲۵/۰) را به عنوان مهم ترین منبع تأمین انرژی (۲۵/۰) برای رهبران کشورهای قدرتمند آشکار کرد. اهمیت و ارزش دسترسی به منابع نفت و کشف منابع نفتی در غرب آسیا (۲۵/۰) موجب توجه کشورهای استعمارگر به این منطقه و رقابت میان آنها شد. / ب) کمبود و گرانی مواد غذایی به ویژه نان (۲۵/۰) در زمان جنگ جهانی دوم، موجب بروز قحطی، بیماری و نابسامانی های اقتصادی (۵۰/۰) و اعتراض های خیابانی (۲۵/۰) در شهرهای مختلف از جمله تهران شد.

۹ الف) ۱ تحریم خرید نفت ۲ تعطیلی شعب بانک انگلیس ۳ خارج کردن سرمایه های شرکت نفت (ذکر یک مورد کافی است، ۵۰/۰)

❏ قاطی نکنیم: گفته اقدام اقتصادی انگلستان! با اقدامات اقتصادی دکتر مصدق قاطی نکنیم!

ب) ۱ هنگام ادای سوگند متعهد شد مطابق قانون اساسی به عنوان یک پادشاه مشروطه فقط سلطنت کند نه حکومت. ۲ املاک متصرفی توسط پدرش را به دولت واگذار کرد. ۳ به مراجع تقلید اطمینان داد که حجاب را محدود یا ممنوع نکند. (ذکر یک مورد کافی است، ۵۰/۰) / ج) ۱ پیروزی جنبش ضداستعماری مردم هند علیه انگلستان ۲ موفقیت های حرکت های برخی کشورهای آسیایی و آفریقایی (ذکر یک مورد کافی است، ۵۰/۰) / د) اعدام انقلابی رزم آرا به دست خلیل طهماسبی (۵۰/۰)

۱۰ الف) ادعاهای بی اساس دولت انگلستان و تلاش ملت ایران برای کسب استقلال (۵۰/۰) / ب) اگر کشوری مسئله ای را که بر صلاحیت شورای امنیت نباشد، در شورا مطرح کند و شورا به دلایل سیاسی تصمیم بگیرد به آن مسئله رسیدگی کند. (۵۰/۰)

۱۱ مصدق برای کاستن از نفوذ و قدرت دربار و مقابله با کارشکنی ها (۵۰/۰) در اداره امور کشور، از محمدرضاشاه خواست اختیار ارتش و وزارت جنگ (۵۰/۰) را به او بسپارد و شاه مخالفت کرد.

❏ مشاوره: از جمله سؤالات پرتکراره، خوب بخونیدش!

درس یازدهم

- در ۱۳ آبان ۱۳۵۸، دانشجویان پیرو خط امام، به علت تداوم دشمنی‌ها و توطئه‌های دولت آمریکا علیه انقلاب اسلامی و دخالت در امور داخلی ایران از جمله اجازه ورود به محمدرضا شاه پهلوی برای سفر به آن کشور، سفارت آمریکا را تسخیر کردند.
- با برگزاری انتخابات اولین دوره مجلس خبرگان رهبری و تشکیل آن، تمام ارکان سیاسی کشور مطابق قانون اساسی شکل گرفت.
- اولین نماز جمعه، به امامت آیت‌الله طالقانی در تهران برگزار شد.
- پس از شهادت رجایی و باهنر، مجلس شورای اسلامی آیت‌الله مهدوی کنی را به ریاست هیئت دولت برگزید تا در اداره امور کشور و جنگ و فقه‌ای ایجاد نشود.
- به فرمان امام، مجمع تشخیص مصلحت، مرکب از مسئولان عالی‌رتبه کشور و صاحب‌نظران برجسته تشکیل شد تا به اختلافات میان مجلس و شورای نگهبان رسیدگی کند.
- در شامگاه ۱۳ خرداد ۱۳۶۸، امام خمینی از دنیا رفتند.
- در ۱۴ خرداد ۱۳۶۸، مجلس خبرگان جلسه‌ای تشکیل داد و با اکثریت قریب به اتفاق آرا، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای را به مقام رهبری برگزید.

درس دوازدهم

مهم‌ترین انگیزه‌ها و اهداف صدام برای جنگ با ایران

- ۱ حاکمیت بر آبراه مهم اروندرود، دسترسی و تسلط بر خلیج فارس و جدایی جزایر سه‌گانه ابوموسی، تنب کوچک و بزرگ و استان خوزستان
- ۲ تضعیف و نابودی انقلاب اسلامی و جلوگیری از انتشار افکار انقلابی در میان مردم عراق و مسلمانان سایر کشورها
- ۳ رسیدن به رهبری جهان عرب و ایفای نقش ژاندارمری در منطقه
- فرماندهی نیروهای ستاد جنگ‌های نامنظم را شهید چمران بر عهده داشت.
- مناطق بمباران شیمیایی شده
 - ۱ شهر سردشت در کردستان
 - ۲ روستای زرده از توابع شهرستان دالاهو در کرمانشاه
 - ۳ شهر حلبچه در کردستان عراق
- جهادگران جهاد سازندگی که به سنگ‌سازان بی سنگ معروف بودند، مسئولیت مهم «مهندسی رزمی» را بر عهده داشتند.

پایان جنگ تحمیلی

- در سال ۱۳۷۰ سازمان ملل متحد، رسماً رژیم بعثی عراق را به عنوان متجاوز و آغازکننده جنگ معرفی کرد.

دستاوردهای دفاع مقدس

- ۱ الف) نظامی: تحول در حوزه صنایع دفاعی
 - ۲ خودکفایی در تولید و ساخت نیازهای مختلف نظامی
 - ۳ برخورداری از تجربیات تازه در زمینه سازماندهی و آموزش نیروی انسانی داوطلب
 - ۴ تقویت و تحکیم سازمان رزم نیروهای مسلح
 - ۵ شکوفایی استعدادهای بالقوه در فرماندهی جنگ و ظهور فرماندهان با استعداد
- ب) فرهنگی و معنوی:
- ۱ تقویت اعتماد به نفس و احساس خودباوری و بروز خلافت در میان جوانان ایرانی
 - ۲ تثبیت اقتدار نظام جمهوری اسلامی در دفاع از تمامیت ارضی کشور

خلاصه کیسولی

تاریخ ۳

خلاصه درس‌های نموداری و کاربردی

- بیان نکات مهم و پرتکرار نهایی
- بررسی مطالب اصلی هر درس برای مرور و جمع‌بندی به سبک نهایی

مهروماه

هومان

خلاصه درس

درس اول

ویژگی‌های تاریخ‌نگاران سنتی

- ۱ تلاش بیشتر برای ثبت وقایع شاهان و امور مربوط به آن‌ها
- ۲ داشتن خصوصیات ادبی در تألیفات
- ۳ تملق‌گویی و مدح شاهان
- ۴ کاتب دربار بودن به جای مورخ حقیقت بودن
- ۵ سبک نگارش سخت
- ۶ کمتر بودن تحلیل و تفسیر در آثارشان

میرزا مهدی‌خان استرآبادی

- مورخ دربار نادرشاه
- صاحب کتاب‌های جهان‌نگشای نادری و دُرّه نادره
- ستایشگر نادرشاه

میرزا محمدصادق موسوی

- مورخ دوره زندیه
- صاحب کتاب تاریخ گیتی‌گشا
- روش نگارش: مصنوع و دشوار همراه با تملق‌گویی از فرمانروایان زند

تاریخ‌نگاری معاصر

- با تأسیس مدرسه دارالفنون و ایجاد دارالطباعة دولتی و دارالترجمه همایونی در زمان ناصرالدین‌شاه، ترجمه آثار اروپایی گسترش یافت.
- محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه، مورخ عصر قاجار، سعی کرد آثار خود را تا حدودی از پرده‌پوشی‌ها و مداخلی‌های رایج مورخان رسمی دور سازد و در کتاب صدراالتواریخ، امیرکبیر را ستایش کرد.

ویژگی‌های روش تاریخ‌نگاری معاصر

- استفاده از روش تحقیق علمی
- بهره‌برداری از منابع و اسناد و مدارک معتبر
- گزینش و نقد منابع و اسناد
- در این روش تاریخ‌نگاری از دستاوردهای علوم باستان‌شناسی، زبان‌شناسی، جامعه‌شناسی، جغرافیا و اسطوره‌شناسی نیز استفاده می‌شود.

بینش تاریخ‌نگاری معاصر

- اساس کار تاریخ‌نگاری سنتی، بررسی زندگی پادشاهان و شرح فتوحات آنان بود.
- اساس کار تاریخ‌نویسی معاصر، بررسی برخی جنبه‌های سیاسی، نظامی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی حیات انسانی است.
- سفرنامه‌ها حاوی اطلاعات ارزشمندی درباره موضوع‌های اقتصادی، اجتماعی و مباحث فرهنگی، دینی، هنری و معماری هستند.
- اولین روزنامه ایران با عنوان «کاغذ اخبار» را میرزا صالح شیرازی در تهران منتشر کرد.

عوامل مؤثر در دگرگونی بینش مورخان ایرانی

- انقلاب مشروطیت
- نفوذ و دخالت کشورهای استعمارگر
- جنگ‌های جهانی اول و دوم و اشغال ایران
- جنبش ملی شدن صنعت نفت
- انقلاب اسلامی

درس دوم

تأسیس حکومت افشاریه

- ایل افشار از ایل‌های قزلباش بود که در عصر صفوی آن‌ها را برای محافظت از مرزهای خراسان در برابر هجوم ازبکان به نواحی شمالی کوچاندند.
- نادر افشار و فتحعلی‌خان قاجار به تهماسب (یکی از پسران شاه سلطان حسین صفوی) پیوستند و در نخستین گام خراسان را تصرف کردند.
- نادر افشار فرمانده سپاه تهماسب شد و افغان‌ها را شکست داد.
- نادر ارتش عثمانی را شکست داد و سرزمین‌های اشغال‌شده ایران را آزاد کرد.
- روسیه با مشاهده توان نظامی نادر و جنگجویانش از ایران بیرون رفت.
- نادر به بهانه بی‌کفایتی تهماسب دوم را از سلطنت خلع کرد.

پیامدهای سقوط اصفهان و فروپاشی حکومت صفویان

- ۱ آشفتگی در امور
- ۲ بروز هرج و مرج و آشوب‌های داخلی

دلایل ناتوانی افغان‌ها برای تشکیل حکومت مقتدر

- ۱ ناتوانی در تسلط بر تمام قلمرو صفوی
- ۲ ناآشنایی با اصول کشورداری

شرایط نادرشاه افشار برای پذیرش سلطنت در شورای دشت مغان

- ۱ موروئی شدن سلطنت در خاندان او
- ۲ حمایت نکردن بزرگان و رؤسای طوایف از خاندان صفوی
- ۳ حل اختلافات مذهبی با دولت عثمانی

اقدامات نادرشاه در رابطه با انگلیسی‌ها

- ۱ در نظر گرفتن معافیت‌های گمرکی برای انگلیسی‌ها
- ۲ تلاش برای استفاده از دانش آن‌ها در زمینه تأسیس نیروی دریایی در دریای مازندران و خلیج فارس
- ۳ استخدام جان التون انگلیسی

دلایل عدم اعتبار و قوت نظام اداری و سیاسی در دوره افشاریه و زندیه

- ۱ حاکمیت عناصر ایلی
- ۲ غلبه تفکر نظامی‌گری
- ۳ بی‌ثباتی سیاسی
- ۴ کوتاه بودن دوران استقرار این سلسله‌ها
- کشورهای اروپایی به ویژه روسیه، انگلستان، فرانسه و اتریش برای کسب منافع و به بهانه دفاع از حقوق اقلیت‌ها، در امور داخلی عثمانی دخالت می‌کردند.
- انگلستان برای حفظ سلطه خود بر هندوستان، اقدام به دست‌اندازی به سرزمین‌های مجاور و دخالت در امور کشورهای همسایه هند، از جمله ایران کرد.
- یکی از پیامدهای انقلاب باشکوه انگلستان این بود که منشأ الهی سلطنت نفی شد و مجلس، منشأ قدرت و تعیین‌کننده اختیارات پادشاه شناخته شد.

دلایل ورشکستگی اقتصادی و ضعف سیاسی و نظامی فرانسه در قرن ۱۸

- ۱ شکست نظامی از انگلستان
- ۲ صرف منابع مالی هنگفت در سرزمین آمریکا برای عقب‌نماندن از مسابقه استعماری

عوامل شعله‌ور شدن خشم مردم فرانسه در قرن ۱۸

- ۱ غفلت لویی شانزدهم از احوال مردم
- ۲ تجملات و ولخرجی‌های او و درباریان